

**Ársskýrsla
1999**

*Umsjón: Guðmundur Guðmundsson
Umbrot og prentvinnsla: HVÍTT&SVART
Kort birt með leyfi Landmælinga Íslands
Ljósmyndir: Íslenska ljósmyndaþjónustan / Pálmi Guðmundsson,
Odd Stefán ljósmyndun*

Efnisyfirlit

Formáli	5
Inngangur	7
Skipulag og starfsemi	10
Framkvæmd ályktunar Alþingis um stefnu í byggðamálum	11
Áherslur í starfi þróunarsviðs	17
Lánveitingar	21
Styrkveitingar	21
Fjárhagur og rekstur	22
Ársreikningur Byggðastofnunar 1999	25
Útborguð lán	33
Útborgaðir styrkir	35
Lög um Byggðastofnun	37
Reglugerð fyrir Byggðastofnun	39

Formáli

Ný lög um Bygðastofnun tóku gildi um síðustu áramót. Veigamestu breytingarnar lúta að stöðu stofnunarinnar í stjórnsýslunni, innra skýpulagi, verkefnavali og fjármögnun þeirra. Stofnunin heyrir nú undir Ráðuneytið í stað forsetisráðuneytis og endurspeglar það aukna áherslu á þátt atvinnuuppbyggingar í byggðapróun.

Fjármögnun verkefna og lánveitingar
Bygðastofnun verður áfram lánastofnun en þó með breyttum áherslum.

Stjórnin hefur falið sérstakri lánanefnd embættismanna afgreiðslu umsókna samkvæmt ákveðnum reglum en háar lánsúmsóknir eða áhættusamar lánveitingar mun stjórnin afgreiða áfram. Þetta tryggir fljótvirki afgreiðslu og meira samræmi í lánveitingum en verið hefur. Ný akvæði í lögum kveða á um aukid frumkvæði stjórnarinnar í vali á verkefnum á sviði atvinnuuppbyggingar og nýsköpunar, leit að samstarfsaðilum um þau verkefni og stofnuninni er veitt aukid svigrúm til að ákvarða fjármögnun þeirra.

Verður nú mögulegt að leggja fram styrki, hlutafé eða lánsfé með breytirétti í hlutafé svo dæmi séu nefnd. Þá er heimilað að fjármagna áhættusöm verkefni á sviði atvinnuþróunar og nýsköpunar og fær Bygðastofnun sérstök framlög úr ríkissjóði til þeirra. Stofnuninni verður beitt í ríkara mæli en verið hefur til atvinnuuppbyggingar í stað almenningar lánastarfsemi.

Samhæfing opinberrar lána- og styrkjastarfsemi

Í framhaldi af þessari breytingu á lánastarfsemi Bygðastofnunar tel ég það forgangsverkefni að samhæfa aðgerðir með opinberu fjármagni. Nú eru margir lánasjóðir og styrkveitingar eru í höndum margra stofnana og ráðuneyta. Meðal lánasjóða má telja Lánasjóð landbúnaðarins, Ferðamálasjóð, Bygðastofnun, Nýsköpunarsjóð atvinnulífsins og Orkusjóð.

Dæmi um opinbera sjóði sem kaupa hlutafé í fyrirtækjum eru Bygðastofnun, Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins, eignarhaldsfélag á landsbyggðinni sem Bygðastofnun hefur ýtt úr vör með fjárfra-

lögum og sérstakir framtakssjóðir upp á samtals einn milljarð króna sem fjármagnaðir voru með hagnaði af sölu FBA. Framleiðisjóður landbúnaðarins og ýmsir áðurnefndra sjóða veita beina styrki og auk þess eru sérstakir sjóðir í nokkrum ráðuneytum sem veita styrktarfé í uppbyggingu atvinnulífs á landsbyggðinni. Segja má að hið opinbera fyrirreiðslukerfi hafi byggst upp meira og minna handahófskennt og er árangurinn í samræmi við það. Auk þessa er opinber stuðningur í formi atvinnuráðgjafar að byggjast upp hjá löntæknistofnun og Nýsköpunarsjóði til viðbótar atvinnuráðgjöf á vegum Bygðastofnunar og atvinnuþróunarfélaga á landsbyggðinni. Þetta gengur ekki lengur. Það hefur aldrei gefist vel að margar hendur haldi um sömu skófluna og moki hver í sína áttina. Ég bendi á að Norðmenn endurskýpöldu sitt kerfi fyrir nokkrum árum. Sex opinberir lánasjóðir voru sameinaðir í einn og eru nú opinberar lána- og stuðningsaðgerðir í Noregi á einni hendi.

Fræðsla og skilningur á gildi byggðastefnu

Að lokum vil ég nefna að Bygðastofnun er ætlað að vinna að félagslegum þáttum búsetu, gagnasöfnun og rannsóknunum, fylgjast með atvinnu- og byggðapróun og kunna skil á helstu áhrifaþáttum hennar. Stofnunin á að hafa fram að færa tillögur um aðgerðir til úrbóta, færa heim þekkingu á reynslu erlendra þjóða og árangur af aðgerðum sem þær gripu til. Fyrst og fremst er þörf á að afla almenningar viðurkenningar á því að byggðapróun er samfélagslegt viðfangsefni. Byggðapróun sem veldur mörgum efnahagslegu og jafnvel félagslegu tjóni, svo sem áföllum í atvinnumálum einstakra byggðarlaga eða héraða, er ekki einkamál þeirra sem fyrir tjóninu verða og þeir eiga ekki að bera það bóta-laust. Það er ekki ásettlegt að íbúarnir mæti við þessar aðstæður skýtingarleysi hins opinbera og fái þau skilaboð að hagræðingin í viðkomandi atvinnugrein gangi fyrir öllu og því verði þeir að bera sitt tap. Ef menn vilji fá vinnu þá skuli þeir flytja þangað sem vinnu er að hafa. Þessi harðneskja birtist fyrir á öldinni þegar fólk hraktist frá afskekktum byggðum, svo sem Homströndum og varð að skilja eftir allar eigur sínar.

Nú er hins vegar af sem áður var, þjóðin ekki lengur fátæk heldur meðal þeirra ríkustu í veröldinni. Enn er þó fólk að verða fyrir atvinnumissi og í framhaldi af því verulegu eignatjóni vegna verðfalls á íbúðarhúsnæði sínu. Hvers vegna látum við eins og ekkert hafi breyst? Byggðapróunin undanfarin ár er ekkert lög-mál, þaðan af síður óumflýjanleg. Okkur eru allir vegir færir til þess að byggja upp blómlegar byggðir í öllum landsfjórðungum, en til þess að gera það þarf skilning og vilja.

Kristinn H. Gunnarsson

Stjórn Byggðastofnunar 1999

Til 16. júní 1999
 Egill Jónsson formaður
 Stefán Guðmundsson v.f.
 Einar K. Guðfinnsson
 Guðjón Guðmundsson
 Kristinn H. Gunnarsson
 Magnús Björnsson
 Sigbjörn Gunnarsson

Frá 16. júní 1999
 Egill Jónsson formaður
 Stefán Guðmundsson v.f.
 Einar K. Guðfinnsson
 Guðjón Guðmundsson
 Karl V. Matthíasson
 Gunnlaugur Stefánsson
 Lilja Rafney Magnúsdóttir

Skrifstofa forstjóra

Guðmundur Malmquist
 Helga Guðjónsdóttir

Próunarsvið

Bjarki Jóhannesson
 Áskell Heiðar Ásgeirsson
 Guðmundur Guðmundsson
 Guðrún Helgadóttir
 Helga Dagný Árnadóttir
 Ingunn H. Bjarnadóttir
 Þórarinn Sólmundarson

Fyrirtækjasvið

Bjarki J. Bragason
 Björg Gunnarsdóttir
 Kristján Guðfinnsson

Tölvusvið

Takako I. Jónsson

Rekstrarsvið

Friðþjófur M. Karlsson
 Guðriður Sveinbjörnsdóttir
 Helga Halldórsdóttir
 Jensina Magnúsdóttir
 Rut Ragnarsdóttir
 Selma Antonsdóttir

Lögfræðisvið

Karl F. Jóhannsson
 Svala Þórhallsdóttir

Inngangur

Starfsemi Bygðastofnunar var með nokkuð breyttu sniði á árinu miðað við undanfarin ár. Árið var fyrsta heilla starfsár þróunarsviðsins á Sauðárkróki. Þá var síðustu svæðiskrifstofunni lokað 1. febrúar 1999. Starfsmenn í Reykjavík eru 14 og sinna þeir lána- og fjármálaþætti stofnunarinnar sem kostaður er með tekjum af vaxtamun.

Starfsmenn þróunarsviðsins eru nú 7 og vinna þeir að ýmsum þróunarverkefnum og annast samstarf við atvinnuþróunarfélög og stofnanir. Ríkisframlag til stofnunarinnar var 202 m.kr. á árinu 1999. Það rennur að stórum hluta til starfsemi þróunarsviðsins og til atvinnuþróunarfélaga á landsbyggðinni, en þau fá nú um 100 m.kr. framlag frá Bygðastofnun á ári. Hluti af þeirri upphæð er til kominn vegna viðtækari þjónustusamninga sem gerðir voru á árinu við sex atvinnuþróunarfélög. Má því segja að mest allt ríkisframlagið fari til greiðslu launa og þjónustu á landsbyggðinni.

Á árinu fékk stofnunin 300 m.kr. ríkisframlag til að leggja fram sem hlutafé í svæðisbundin eignarhaldsfélög. Stefnu- mótandi byggðáætlun sem Alþingi samþykkti í mars 1999 gerir einnig ráð fyrir slíku framlagi á árunum 2000 og 2001 eða alls 900 m.kr. Ekki tókst að ráðstafa öllu framlaginu vegna þess að mótframlög vantaði. Vonir standa til þess að úr rættist á árinu 2000 en hinu er þó ekki að leyndu að landshlutarnir eru misöflugir til að safna þeim 60% sem leggja þarf fram á móti framlagi Bygðastofnunar.

Á árinu ríkti þensla á höfuðborgarsvæðinu og náði hún að nokkru til nærliggjandi svæða á Suðurlandi, Suðurnesjum og Vesturlandi. Svæðin fjær höfuðborginni nutu ekki þessarar þenslu enda styðjast mörg þeirra við kvótasettar atvinnugreinar þar sem erftitt er að auka við framleiðslu. Fólksflutningar héldu áfram af landsbyggðinni, þó heldur hafi dregið úr þeim.

Stofnunin lánaði um 1,7 milljarð á árinu 1999 sem er lítilsháttar aukning frá árinu áður. Ógreidd lánsloforð námu um 1.350 m.kr. um áramót sem er mun hærrí fjárhæð

en hefur verið. Heildarútlán á árinu 2000 munu því fara yfir 2 milljarða og útistandandi lán munu nema hátt í 10 milljörðum í árslok 2000. Þetta staðfestir að ásókn í lán frá stofnuninni fer vaxandi og á sama tíma sýnist sem bankar og fjármálastofnanir séu að draga úr lánveitingum til landsbyggðarinnar.

Bygðastofnun hefur jafnt og þétt aukið lánveitingar til ferðaþjónustu á síðustu árum. Jafnframt hefur stofnunin eftir því sem fjármunir hafa leyft styrkt afþreyingarverkefni fyrir ferðamenn og reynt þannig að stuðla að því að ferðamenn dvelji lengur á hverjum stað. Ljóst er að mörg ár tekur að lengja ferðamannatímamann. Lánveitingar til gistiheimila þurfa því að vera til langs tíma og eigið fé þarf að vera mikið.

Bygðastofnun afskrifaði endanlega 437 m.kr. á árinu. Að hluta var það vegna gamla uppgjörsmála en einnig var um að ræða tiltölulega nýjar lánveitingar til rekstrar sem ekki reyndist hafa grundvöll. Þegar horft er til íbúðþróunar sem verið hefur undanfarin ár má gera ráð fyrir að afkoma af lánstarfsemi Bygðastofnunar verði erfið á næstu árum.

Á árinu lagði stofnunin tæpar 300 m.kr. í afskriftareikning vegna nýrra lánveitinga, hlutabréfakaupa og vegna endurmats á áhættu fyrri útlána. Um áramót eru því 1.150 m.kr. í sjóðnum eða 13,3% af heildarútlánunum. Þetta er há fjárhæð en óhjákvæmileg á meðan ekki tekst að snúa vörn í sókn í byggðamálum.

Á árinu fékk stofnunin 60 m.kr. framlag á aukafjárlogum og var í því sambandi vísað m.a. til viðauka við búvörusamning frá 1992. Þessum fjármunum var því að mestu ráðstafað til sauðfjárræktarsvæða og þer þar helst að nefna Dalabyggð og Vestur-Skaftafellssýslu. Stofnunin hefur lofað hlutafé í þrjár hitaveitur í Dölum og Austur-Barðastrandarsýslu og lagt fram hlutafé í hótél í Dölum og S-Þingeyjarsýslu. Þessar aðgerðir byggðu í sumum tilvikum á áætlunum sem unnar voru fyrir sveitarfélögin og eru liður í að auka við atvinnulíf og gera það fjölbreyttara.

Þróunarsvið stofnunarinnar vann að ýmsum málum á árinu. Þar má nefna innlend og erlend samstarfsverkefni á sviði byggða- og atvinnumála. Þróunarsviðið vinnur að aukinni fjölbreytni atvinnulífsins á landsbyggðinni og aðlögun þess að breyttum aðstæðum, m.a. með eflingu rannsóknar- og þróunarstarfs. Einnig vinnur sviðið að því að auka þekkingu og skilning á þáttum, sem teljast gera búsetu aðlaðandi á landsbyggðinni. Þar má telja umhverfismál, samgöngur, menntun, verslun, þjónustu, menningarmál o.fl. Sviðið náði viðtækri samvinnu við háskóla, rannsóknarstofnanir, atvinnuþróunarfélög, menningarstofnanir og ferðamálaráðgjafa og er ráðgert að treysta þetta samstarf enn frekar. Sviðið hafði veg og vanda að söfnun upplýsinga og öðrum undirbúningi að útlutun 1.500 tonna byggðakvóta sem stofnunin fékk skv. heimild í IV. lið ákvæðis til bráðabirgða í lögum nr. 1/1999, um breytingu á lögum nr. 38/1990 um stjórn fiskveiða.

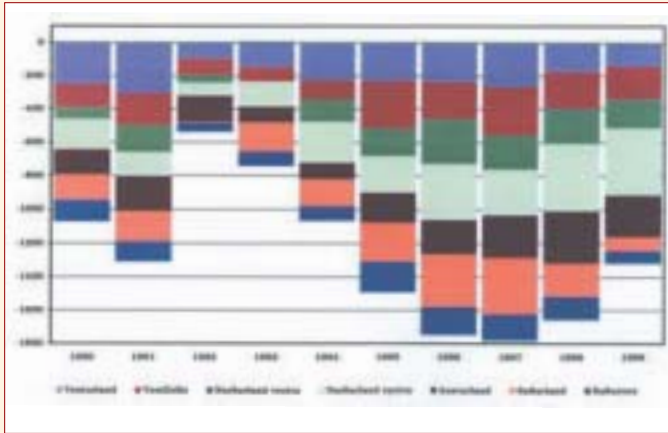
Á árinu var ráðinn sérstakur menningar-ráðgjafi til starfa við þróunarsviðið. Var þetta gert í framhaldi af erindi menntamálaráðuneytis sem vill koma á traustara sambandi við minni sveitarfélög með það að markmiði að efla menningarstarf á landsbyggðinni.

Byggðastofnun tekur eftir atvikum þátt í erlendum samstarfsverkefnum á sviði byggða- og atvinnuþróunar, m.a. innan ramma Evrópusambandsins og Norðurlandaráðs. Stofnunin starfar m.a. með

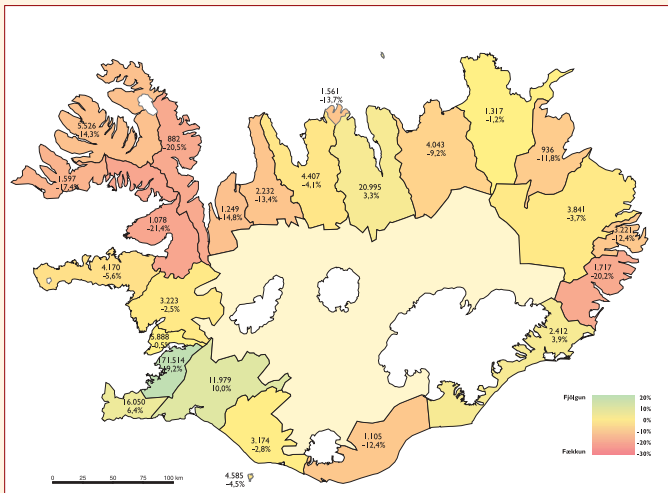
Norrænu Atlantsnefndinni (NORA) við úrvinnslu styrkumsókna og eftirfylgni verkefna sem hljóta styrki. Einnig er hafin þátttaka í undirbúningi millisvæðaaætlunar Evrópusambandsins (Interreg III-B) og nefnist hún *Northern Periphery*. Þá hefur stofnunin faglegt samstarf við ýmsa erlenda háskóla og rannsóknarstofnanir.

Eitt af verkefnum Byggðastofnunar er gerð byggðaaætlunar, og var ný byggðaaætlun samþykkt á Alþingi 3. mars 1999. Áætlunin lýsir markmiðum og stefnu ríkisstjórnarinnar í byggðamálum, áætlunum um aðgerðir og tengslum byggðastefnu við almenna stefnu í efnahags- og atvinnumálum og áætlunum á sviði opinberrar þjónustu í landinu. Framkvæmd byggðaaætlunarinnar er á höndum margra aðila, en Byggðastofnun fylgist með framkvæmd hennar og hefur samband við aðila eftir því sem þörf krefur.

Byggðastofnun stóð fyrir gerð nokkurra skýrsla á árinu sem ýmist voru unnar af þróunarsviði stofnunarinnar eða aðkeypt þjónusta var fengin til. Þessar skýrslur má finna á heimasíðu stofnunarinnar: www.bygg.is.

Á undanföllum árum hafa á bilinu 1.300-1800 manns flutt árlega af landsbyggð á höfuðborgarsvæðið. Súluvitid sýnir nettóflutning einstakra kjördæma eða svæða til höfuðborgarsvæðisins. Blái liturinn efst sýnir þann fjölda sem flutti af Vesturlandi, sá brúni fjöldann af Vestfjörðum og þannig koll af kalli. Athyglisvert er að einungis einu sinni á þessu tímabili hefur verið nettóflutningur frá höfuðborg til landsbyggðarkjördæmis. Það var árið 1993, en þá fluttu 8 fleiri til Norðurlands vestra en fluttu suður. Súluvitid sýnir einnig að heldur hefur dregið úr brottflutningi frá Suðurlandi, Suðurnesjum og Vesturlandi á síðustu árum.

Byggðavandinn hefur einkum birst í fólksfækkun á ymsum svæðum á landsbyggðinni og miklum brottflutningi fólks til höfuðborgarsvæðisins. Kortið sýnir íbúafjölda 1. des. 1999 og hlutfallslega breytingu íbúafjölda á síðustu 10 árum. Þar sést að það er einkum norðvesturhluti landsins og sunnanverðir Austfirðir sem hafa átt undir högg að sækja. Veruleg fækkun íbúa hefur einnig orðið á Siglufirði, Vopnafirði og í Vestur-Skaftafellssýslu.

Skipulag og starfsemi

Í stjórn Bygðastofnunar sitja sjö menn sem iðnaðarráðherra skipar samkvæmt nýjum lögum sem tóku gildi 1. janúar 2000. Á árinu 1999 sátu tvær stjórnir, sú fyrri fram til 16. júní, en hin síðari frá þeim tíma til áramóta og voru þær kjörnar á Alþingi í samræmi við gildandi lög á þeim tíma. Stjórnin ákveður starfsskipulag stofnunarinnar að því leyti sem það hefur ekki verið gert í reglugerð, ákveður starfsáætlun, rekstraráætlun og fjallar um byggðaáætlun og skýrslur um starfsemina. Stjórnin tekur ákvarðanir um veitingu lána, styrkja og ábygðna, svo og lánskjör og lántökur. Árið 1999 hélt stjórnin 22 fundi.

Forstjóri annast daglega stjórn Bygðastofnunar og gerir tillögur til stjórnar um þá þætti sem hún skal ákveða. Forstjóri ræður starfsfólk að stofnuninni innan ramma fjárhagsáætlunar hennar. Bygðastofnun er með skrifstofur á tveimur stöðum, þ.e. lánastofnun með fjármála-starfsemi og yfirstjórn er í Reykjavík en þróunarsvið á Sauðárkróki. Á skrifstofunni í Reykjavík eru þrjú starfssvið auk

tölvudeildar: fyrirtækjasvið, lögfræðisvið og rekstrarsvið. Fyrirtækjasvið fjallar um umsóknir um lán og styrki og annast úttektir á fyrirtækjum. Lögfræðisvið hefur umsjón með lögfræðilegri þjónustu, innheimtu og skjalagerð. Rekstrarsvið sér um bókhald, greiðslur, innheimtu lána og rekstrar- og greiðsluáætlanir. Þróunarsviðið á Sauðárkróki hefur umsjón með byggðaáætlun og úttektum og öðru þróunarstarfi. Þróunarsvið sér einnig um að samræma starf atvinnuþróunarfélaga sem starfa með stuðningi Bygðastofnunar. Bygðastofnun annast innheimtu og bókhald fyrir atvinnutryggingardeild og hlutafjárdeild Þróunarsjóðs sjávarútvegsins samkvæmt sérstöku samkomulagi við stjórn sjóðsins. Stofnunin sinnir ýmsu samstarfi í byggðamálum fyrir Íslands hönd.

Starfsmenn Bygðastofnunar voru 21 um áramót.

Framkvæmd ályktunar Alþingis um stefnu í byggðamálum 1999 - 2001

Meginverksvið Bygðastofnunar markast af gildandi byggðaaætlun á hverjum tíma, en hún var samþykkt snemma árs 1999. Bygðaaætlunin tekur til fjölmargra þátta, sem eru á verksviði ýmissa stofnana. Bygðastofnun hefur unnið að framgangi byggðaaætlunarinnar, en einnig fylgst með eða fylgt eftir ýmsum áherslum sem eru á verksviði annarra stofnana.

Hér á eftir er gerð grein fyrir einstökum greinum þingsályktunar um stefnu í byggðamálum og nokkrum atriðum þeirrar vinnu sem hafin er í tengslum við þær, ýmist á vegum Bygðastofnunar eða annarra. Einstakar greinar þingsályktunarinnar eru sýndar með skáletri.

Þingsályktun um stefnu í byggðamálum fyrir árin 1999-2001

Alþingi ályktaði 3. mars 1999 að fela ríkisstjórninni að vinna að framkvæmd stefnumótandi áætlunar um byggðamál fyrir árin 1999-2001, sem hefði að markmiði að treysta búsetu á landsbyggðinni. Stefnt yrði að því að fólksfjölgun þar verði ekki undir landsmeðaltali og nemi 10% til ársins 2010.

I. Nýsköpun í atvinnulífinu

1.

Unnið verði markvisst að aukinni fjölbreytni atvinnulífs á landsbyggðinni. Þróunarstofur verði efldar og þannig treystur grundvöllur til nýsköpunar og aukinnar fjölbreytni.

Hlutverk þeirra verði meðal annars að auka samkeppnishæfni atvinnulífs á landsbyggðinni og aðstoða fyrirtæki við öflun verkefna og styrkja innan lands sem utan. Tryggt verði að aðstöðin skili sér til starfandi fyrirtækja jafnt sem nýrrar atvinnustarfsemi. Til að treysta þessi markmið verði leitað samstarfs við háskóla og rannsóknastofnanir. Unnið verði að samvinnu einstakra stofnana, félaga og þróunarstofa sem vinna að byggða- og atvinnuþróunarmálum. Í því sam-

bandi verði þær stofnanir sem helst tengjast nýsköpun í atvinnulífinu tengdar starfsemi þróunarstofa með beinum samstarfssamningi með það að markmiði að bæta þekkingu og ráðgjöf vegna nýsköpunar.

Framkvæmd:

Atvinnuþróunarfélög á landsbyggðinni hafa verið eflð og starfa nú 3-4 starfsmenn hjá flestum félögum. Bygðastofnun hefur gert samninga við félög í hverju kjördæmi um atvinnuráðgjöf og þróunarstarfsemi. Í þeim samningum er einkum lögð áhersla á

- að efla starfsemi félaganna með auknu sjálfsforæði og ábyrgð á þeim verkefnum sem þau annast,
- að byggja upp þekkingu, reynslu og hæfni sem leiði til þess að einstaklingar, fyrirtæki og stofnarnir myndi afl sem sameiginlega vinni að traustri búsetu og fjölbreyttu atvinnulífi á starfssvæðinu,
- að tryggja að Bygðastofnun hafi öflugan samstarfsaðila á starfssvæðinu sem fylgist með þróun byggðar, hagnýti rannsóknir sem gerðar eru á vegum stofnunarinnar og geri tillögur til Bygðastofnunar eða annarra stjórnvalda um úrbætur og aðgerðir í byggðamálum,
- að vinna skipulega að uppbyggingu á starfssvæðinu svo þar þyki eftirsóknarvert að búa og aðstæður til atvinnu og mannlífs standist samkeppni við það sem best þekkest.

Meðal verkefna atvinnuþróunarfélaganna eru ráðgjöf og aðstoð við stofnun og rekstur fyrirtækja, efling samskipta milli atvinnulífs og stofnana, stefnumörkun í atvinnumálum, upplýsingar um fyrirreiðslu og aðstoð og rannsóknir og aðgerðir á sviði byggðamála, svo sem samgangna, þjónustu, umhverfis, menningar og menntunar.

Þróunarsvið Bygðastofnunar hefur samstarf við atvinnuþróunarfélög á landsbyggðinni í samræmi við samninga Bygðastofnunar við félögin. Haldnir eru reglulegir samstarfsfundir atvinnuþróunarfélaganna og Bygðastofnunar á Bygðabrúnni, sem er fjárfundabúnaður. Þróun-

arsviðid veitir faglega aðstoð við atvinnuþróun og nýsköpun, miðlar upplýsingum, aðstoðar við endurmenntun, samræmingu á starfsemi atvinnuþróunarfélaganna og eflingu samstarfs þeirra á milli, myndar tengsl við stofnanir í stöðkerfi atvinnu- og byggðáþróunar, skipulegur samstarfsverkefni og aðstoðar við leit að samstarfsaðilum varðandi sérhæfð mál.

Byggðastofnun hefur gert samstarfs-samninga við Rannsóknarráð Íslands, Rannsóknarstofnun fiskiðnaðarins, Háskólann á Akureyri, Útflutningsráð, Viðskiptaþjónustu utanríkisráðuneytisins, Bændasamtökin, Nýsköpunarsjóð, Þjóðminjasafnið og Lista-háskóla Íslands. Verið er að ganga frá samningum við Háskóla Íslands, Hólaskóla, Bændaskólann á Hvanneyri, Garðyrkju-skóla ríkisins og fleiri aðila. Flestar þessar stofnanir taka reglulega þátt í samstarfsfundum með Byggðastofnun og atvinnuþróunarfélögum á Byggðabrúnni.

Þá má nefna samstarf Byggðastofnunar við ferðamálaráðgjafa, sem felst í ýmis konar aðstoð og leiðbeiningum auk reglulegra samstarfs-funda Byggðastofnunar, Ferðamálaráðs og ferðamálaráðgjafa á Byggðabrúnni.

2.

Lánastarfsemi Byggðastofnunar verði rekin á arðsemisgrundvelli. Þannig verði byggður upp traustur byggðasjóður er hafi sérstaklega að

markmiði að efla nýsköpun og auka hagkvæmni í rekstri fyrirtækja á landsbyggðinni.

Reikningslegur aðskilnaður verði á milli lánastarfsemi stofnunarinnar og annarrar starfsemi.

Framkvæmd:

Reikningslegur aðskilnaður milli lánastarfsemi og annarra verkefna stofnunarinnar hefur farið fram. Lánastarfsemin er rekin án framlaga úr ríkssjóði. Til að auka skilvirkni annast nú lánanefnd forstjóra og starfsmanna afgreiðslu lánsúmsókna að fjárhæð allt að 50 m.kr. Áður voru lánsúmsóknir afgreiddar af stjórn. Ráðgjafi var fenginn til að gera úttekt á lánastarfsemi stofnunarinnar svo unnt verði að meta gildi hennar.

3.

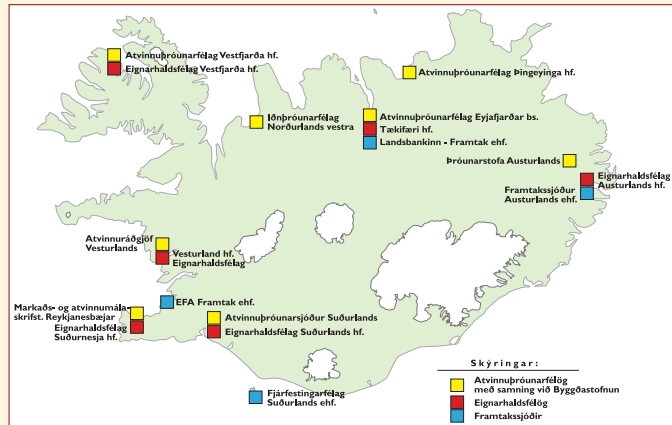
Til þess að tryggja naðsynlegt eigið fé í nýsköpunarverkefnum verði komið á fót eignarhaldsfélögum á landsbyggðinni með aðild Byggðastofnunar. Stefnt verði að því að til þeirra verkefna verði sérstaklega varið allt að 300 millj. kr. á fjárlögum hvers árs á áætlunartímabilinu samkvæmt nánari reglum sem forsætisráðherra setur í reglugerð um Byggðastofnun. Þátttaka Byggðastofnunar geti þó mest numið 40% af hlutfé viðkomandi félags.

Byggðastofnun leitist við að taka þátt í uppbyggingu eignarhaldsfélaga þegar á árinu 1998. Getur ríkið lagt fram eignarhlut í félögum sem það á nú aðild að til eignarhaldsfélaga á landsbyggðinni. Leitad verði eftir samstarfi við framtakssjóð Nýsköpunarsjóðs um fjármögnun einstakra verkefna.

Framkvæmd:

Eignarhaldsfélög sem þegar hafa verið stofnuð

Á árinu 1999 hófst uppbygging fjárfestingarsjóða á landsbyggðinni að einhverju marki. Kortid sýnir helstu sjóði og félög í því stöðkerfi atvinnulífs sem verið er að byggja upp.

eru Vesturland hf, eignarhaldsfélag, Eignarhaldsfélag Vestfjarða hf, eignarhaldsfélag Tækifæri hf á Norðurlandi, Eignarhaldsfélag Austurlands hf, Eignarhaldsfélag Suðurlands hf og Eignarhaldsfélag Suðurnesja hf. Framtaksjóðir Nýsköpunarsjóðs atvinnulífsins hafa til ráðstöfunar 1.000 millj. kr. og er þeim ætlað að stuðla að nýsköpun og atvinnuuppbyggingu með áherslu á landsbyggðina, einkum á sviði upplýsinga- og hátekní. Þeim fjármunum sem ráðstafað er úr framtaksjóðunum er varið til hlutafjárkaupa í arðvænlegum nýsköpunarfyrirtækjum. Framtaksjóðirnir eru í umsjá fjögurra vörsluaðila. Hver hinna fjögurra vörsluaðila fékk til umsjónar 250 milljónir króna frá Framtaksjóði og hafa þeir hver um sig að aflað mótframlags að upphæð 125 millj. kr.

4. Sköpuð verði skilyrði til þess að stöðja sérstaklega aðgerðir á afmörkuðum svæðum þar sem veruleg röskun verður á atvinnuháttum og búsetu. Sérstaklega verði hugað að aðgerðum í byggðum þar sem atvinnulíf er fábreytt og útgerð á í vök að verjast. Í þeim sveitum sem byggja nær eingöngu á sauðfjárrækt og samgöngur hindra atvinnusókn í önnur byggðarlög verði hugað að aðgerðum sem gætu meðal annars falið í breyttum áherslum í ráðstöfun beingreiðslna með tilliti til byggðasjónarmiða.

Framkvæmd: Ýmis atvinnuþróunarfélög hafa unnið greiningu svæða, þar sem veruleg röskun hefur orðið á atvinnuháttum og búsetu. Í framhaldi af þeirri greiningu hafa Byggðastofnun og atvinnuþróunarfélögin tekið þátt í samstarfshópum með heimamönnum um úrbætur, sem byggja á niðurstöðum þessara athugana.

Byggðastofnun hefur unnið skýrsluna „Byggðir á Íslandi“ sem m.a. felur í sér styrkleikagreiningu einstakra sveitarfélaga. Jafnframt er fjallað um einstakar atvinnugreinar og þar koma fram tillögur um aðgerðir til eflingar atvinnulífs á landsbyggðinni.

5. Forsendur trausta byggða og þar með vaxtarsvæða eru öruggar samgöngur, öflug sveitarfélög, samstarf byggðarlaga um hjónustu og góð skilyrði til atvinnusóknar. Þessi grundvöllur verði treystur með því að örva fjárfestingar í samgöngum, mentun, byggingum og farskiptum. Samvinna fyrirtækja við innlendar og erlendar

rannsóknastofnanir verði eflað, erlend tengsl fyrirtækja á landsbyggðinni aukin og störf sköpuð með fjarvinnslu. Gripið verði til aðgerða til að auðvelda fólki í strjálbylri atvinnusókn og hugað að leiðum til að lækka kostnað því samfara. Til að treysta búsetu og þróun vaxtarsvæða verði stuðlað að bættum og öruggari almennings-samgöngum.

Framkvæmd: Byggðastofnun hefur leitað eftir samstarfi við sveitarfélög og ýmsa sérfræðinga hvað varðar búsetuþætti. Í verkefninu „Búum til betri byggð“ unnu atvinnuþróunarfélög og þróunarsvið að upplýsingaöflun um búsetuþætti. Þá voru haldnir reglulegir samstarfsfundir með atvinnuþróunarfélögum, sveitarfélögum og sérfræðingum á Byggðabrúnni. Þar var fjallað um ýmsa búsetuþætti og unnar tillögur um aðgerðir af hálfu ríkis og sveitarfélaga.

6. Lögð verði áhersla á að opinberum störfum fjölgi eigi minna hlutfallslega á landsbyggðinni en á höfuðborgarsvæðinu. Því markmiði verði meðal annars náð með því að leitað verði að staðsetja nýja starfsemi hins opinbera utan höfuðborgarsvæðisins. Skilgreind verði eftir fongum þau verkefni einstakra ráðuneyta, stofnana og opinberra fyrirtækja sem unnt er að sinna á landsbyggðinni. Hvert ráðuneyti fyrir sig leggi fram tillögur þar að lútandi sem meðal annars geri ráð fyrir að möguleikar upplýsingatækninnar verði nýttir til hins ýtrasta.

Framkvæmd: Hafid er átak í þá átt að flytja verkefni einstakra ráðuneyta, stofnana og opinberra fyrirtækja út á landsbyggðina til fjarvinnslu. Einnig eru fyrirtæki hvött til að nýta sér þessa möguleika. Byggðastofnun, Iðntæknistofnun og forsætisráðuneytið gáfu s.l. haust út skýrsluna „Nýsköpun í gagna- og fjarvinnslu á landsbyggðinni“, þar sem settar eru fram hugmyndir um hvaða verkefni er hægt að flytja á þennan hátt. Byggðastofnun vinnur nú að uppsetningu vefsíðu, sem verði eins konar markaðstorg fyrir aðila sem vilja nýta sér þennan möguleika. Hafid er samstarfsverkefni Iðntæknistofnunar, iðnaðarráðuneytisins og

Byggðastofnunar um gerð viðskiptaáætlana fyrir nokkur fjárvinnsluverkefni.

7.

Nýjum stóriðjuverkefnum verði fundinn staður utan athafnasvæða höfuðborgarinnar og þannig stuðlað að varanlegri fólksfjölgun og fjölbreyttara framboði atvinnutækifæra þar. Lögð verði áhersla á að staðsetja ný stóriðjuverkefni sem víðast á landinu og þeim valinn staður með tilliti til orkuþarfa þannig að bæði sé um að ræða orkufreka stóriðju í nálægð við megin orkuöflunarsvæði hennar og önnur iðjuver sem ekki eru eins orkufrek utan þeirra svæða.

Umhverfissjónarmiða verði gætt í hviðnetna. Staðarvalsrannsóknir verði auknar og markvisst unnið að skipulagsmálum og umhverfisathugunum á þeim stöðum sem helst þykja koma til greina fyrir meðalstór og stærri atvinnufyrirtæki. Til að treysta framgang þessara áforma og til að stuðla að þátttöku erlendra fjárfesta í þeim verði nauðsynlegt fé veitt til undirbúningsstarfa.

Framkvæmd:

Byggðastofnun tekur þátt í mati á félagslegum þáttum varðandi byggingu álvers við Reyðarfjörð.

8.

Fram fari greining á möguleikum einstakra landshluta, meðal annars með tilliti til auðlindanýtingar, iðnaðar og verslunar, fiskveiða og -vinnslu, samgangna og þjónustustarfsemi. Opinberar aðgerðir miðast við að nýta styrkleika hvers svæðis til atvinnusköpunar. Nýjar lausnir í upplýsingatækni verði nýttar til að skapa störf í hátæknigreinum án tillits til búsetu.

Framkvæmd:

Byggðastofnun vinnur að styrkleikagreiningu einstakra svæða á öllu landinu. Notuð er svo nefnd SVÓT greining, þar sem metnir eru styrkleikar, veikleikar, ógnanir og tækifæri. Unnið er að skýrslu um niðurstöður og stefnt að því að hún verði tilbúin á þessu ári og að hún geti orðið mikilvægur grundvöllur aðgerða á sviði byggðamála.

II. Menntun, þekking, menning

9.

Menntun á landsbyggðinni verði stórefld, sérstaklega hvað varðar verklegar greinar tengdar atvinnu-

lífinu og tölvunám. Jafnframt verði bætt skilyrði þess fólks sem sækja verður nám utan heimabyggðar sinnar. Námsráðgjöf verði aukin. Komid verði á samstarfi atvinnulífs og skóla á landsbyggðinni um endur- og símenntun og stuðlað að því að allir eigi tækifæri á að afla sér nýrrar þekkingar, meðal annars í samræmi við breytingar í atvinnuháttum. Möguleikar fjarkennslu verði að fullu nýttir. Menntun á háskólastigi verði tekin upp þar sem kostur er, meðal annars með samningum milli framhalds- og háskóla. Háskólinn á Akureyri og Háskóli Íslands hafi á boðstólum fjölþættar námsgreinar sem taki mið af þörfum atvinnulífsins, þar með talið í ferðaþjónustu. Einn fremur verði rannsóknir eldar er stuðli að nauðsynlegri fjölgun háskóla- og sérskólamenntaðs fólks í fyrirtækjum, meðal annars með stofnun atvinnudeildar við Háskólann á Akureyri. Tekin verði upp kennsla á háskólastigi í byggðamálum með stofnun sérstakrar námsbrautar eða sem hluti af kennslu við námsbraut sem fyrir er. Á Austurlandi og Vestfjörðum verði nám á háskólastigi í boði svo fljótt sem verða má.

Framkvæmd:

Mikilvægur árangur hefur náðst varðandi jöfnun námskostnaðar. Unnið er samkvæmt áætlun um að framlög til jöfnunar námskostnaðar verði tvöfölduð á þriggja ára tímabili frá 1999 til 2001.

Símenntunarmiðstöðvar og háskólar hafa með höndum umfangsmikla fjarkennslu, sem að miklu leyti fer fram gegnum Byggðabruna. Atvinnuþróunarfélögin eru ýmist beinir eða óbeinir þátttakendur í þessum verkefnum og Byggðastofnun veitir aðstoð við skipulag og samninga við Landsrísmann. Byggðastofnun tekur þátt í samstarfsverkefnum með símenntunarmiðstöðvum og skólastofnunum til eflingar menntun á landsbyggðinni.

Háskólinn á Akureyri stefnir að því að opna kennslustöðvar á Ísafirði og Egilsstöðum og stefnt er að því að koma á fót Byggðarannsóknastofnun í samvinnu Háskólans á Akureyri, Byggðastofnunar og iðnaðarráðuneytisins. Háskóli Íslands og fjölmargar rannsóknarstofnanir hafa rannsóknaraðstöðu víða um land. Stefnt er að því að tengja þessa starfsemi við atvinnuþróunarfélögin með stofnsetningu þróunarsetra.

10.

Auknu fé verði varið til hvers konar menningarstarfsemi. Menningararfur verði varðveittur

innan héraðs eftir því sem tók eru á og verði sýnilegur innlendum og erlendum ferðamönnum. Bókasöfnun á landsbyggðinni verði gert kleift að notfæra sér upplýsingatekni með því að efla tækjakost. Sérstakt áttak verði gert til endurbýggingar og varðveislu gamalla húsa á landsbyggðinni.

Framkvæmd:

Bygðastofnun hefur ráðið til starfa sérstakan menningarráðgjafa á landsbyggðinni og veitt atvinnuþróunarfélögum sérstakan fjárstuðning til aðgerða í menningarmálum. Þeim fjármunum hefur verið varið til samstarfsverkefna um varðveislu og kynningu menningararfs á viðkomandi svæðum. Bygðastofnun hefur staðið fyrir aukinni ráðgjöf og upplýsingum til atvinnuráðgjafa og menningarfulltrúa sveitarfélaga á landsbyggðinni um menningu sem atvinnugrein. Menningarráðgjafi Bygðastofnunar situr í samstarfshópi menntamálaráðuneytis, Sambands íslenskra sveitarfélaga og Bygðastofnunar um eflingu menningarstarfs á landsbyggðinni, sem gert er að skila skýrslu til menntamálaráðherra fyrir 15. október n.k.

11.

Ríkisfjölmiðlar efla starfsemi á landsbyggðinni, meðal annars með a u k i n n i

dagskrárgerð og útsendingum frá starfsstöðvum Ríkisútvarpsins þar. Aðstaða til miðlunar og útsendinga

fjölmiðla verði jöfnuð og hin sama um land allt, meðal annars með breytingum á gjaldskrá Landssíma Íslands hf.

Framkvæmd:

Farið hafa fram viðræður við forsvarsmenn ríkisútvarpsins og Landssíma Íslands hf. Landssíminn hefur nú lækkað gjald á leigulínum en þó er enn nokkuð langt í að aðstaða sé þar jöfn um allt land. Hvað Ríkisútvarpið varðar virðist nokkuð hafa miðað

varðandi jákvæða kynningu á landsbyggðinni.

III. Jöfnun lífskjara - bætt samkeppnisstaða

12.

Áftam verði unnið að því að lækka kostnað við hitun íbúðarhúsnæðis. Verð á orku til hitunar íbúðarhúsnæðis verði á næstu þremur árum fært til samræmis við meðaldýrar hitaveitur með aukinni þátttöku Landsvirkjunar og ríkissjóðs. Heimilt verði að nýta fé sem ætlað er til niðurgreiðslu rafhitunar í fimm ár til þess að lækka stofnkostnað nýrra hitaveitna og stuðla þannig að aukinni notkun á jarðvama til húshitunar.

Áhersla verði lögð á að upplýsa þá sem nota mikla orku til að hita hús sín um leiðir til að draga úr orkunotkun, meðal annars með fræðslu og ráðgjöf.

Framkvæmd:

M i k i l v æ g u r árangur hefur náðst varðandi jöfnun húshitunarkostnaðar. Á fjárlögum eru sérstök framlög til hitaveitna á

köldum svæðum.

Íbúðaráðherra hefur auk þess sett reglur um úthlutun styrkja til lagningar nýrra hitaveitna á svæðum sem njóta niðurgreiðslu á rafmagni til húshitunar. Rafhitun hefur verið niðurgreidd um árabil, en niðurgreiðsla var aukin á árinu

1999 til að ná því markmiði að hvergi verði dýrara að kynda með rafhitun en sem nemur kostnaði við að kynda með meðaldýrum hitaveitum. Á árinu 1999 fóru 600 m.kr. til þessarar niðurgreiðslu, en skv. núgildandi fjárlögum verður varið til þessa 760 m.kr. og reiknað með að það þurfi 870 m.kr. til verkefnisins á árinu 2001 þannig að markmiðinu sé að fullu náð. Þá er einnig á fjárlögum 85 m. kr. framlag til nýrra hitaveitna á köldum svæðum.

13.

Gert verði áttak í uppbyggingu vega í þeim landshlutum þar sem samgöngur eru ófullnægjandi (jæðarsvæði) svo að þær verði í samræmi við nútímaþarfir.

Framkvæmd:

Gott samstarf er við Vegagerð ríkisins um tillögur að úrbótum í vegamálum á jæðarsvæðum.

14.

Þar sem félagslegt íbúðarhúsnæði er meira en þörf er á vegna fólksfækkunar, og það veldur erfðri fjárhagsstöðu sveitarfélaga, verði heimilt að selja þetta húsnæði í áföngum á almennum markaði. Ríkissjóður og sveitarfélög beri sameiginlega þann kostnað sem af þessu kann að hljóta.

Framkvæmd:

Í tengslum við Íbúðalánasjóð starfar Varasjóður viðbótarlána, sem hefur m.a. það hlutverk að stuðla að sölu félagslegra íbúða á almennum markaði.

15.

Í ljósi þeirrar reynslu sem fæst af flutningi grunnskólans til sveitarfélaga verði að því stefnt að auka hlut sveitarfélaga í opinberum rekstri. Miðað verði við að hlutur sveitarfélaga verði eigi minni en ríkis.

Framkvæmd:

Byggðastofnun hefur ekki tekið tölulíð 15 til umfjöllunar.

16.

Lagt verði mat á kostnað samfélagsins vegna þeirrar búsetuþróunar sem orðið hefur frá árinu 1986. Byggðastofnun meti reglulega áhrif lagasetningar, fjárlagagerðar og einstakra stjórnsáðgerða á byggðapröunina í landinu.

Framkvæmd:

Byggðastofnun mun á næstunni vinna skýrslu um samfélagsleg áhrif búsetuþróunar. Þar verður m.a. lagt mat á kostnað samfélagsins vegna búferlaflutninga. Einnig vinnur Byggðastofnun að athugun á áhrifum sameiningar sveitarfélaga í samvinnu við Háskólann á Akureyri.

Byggðastofnun gefur umsagnir og hefur umnið greinargerðir og tillögur fyrir Alþingi, ráðuneyti, ríkisstofnanir, sveitarfélög og

samtök þeirra og aðra aðila.

Byggðastofnun gefur umsagnir um áhrif lagafrumvarpa og þingsályktana á byggðaðróun og gefur umsagnir um félagslega þætti umhverfismats. Stefnt er að því að efla starfsemi stofnunarinnar á þessu sviði.

IV. Bætt umgengni við landið

17.

Gert verði áttak til að stöðva hraðfara landeyðingu þar sem náttúruöfl hindra ekki framkvæmdir.

Framkvæmd:

Málið hefur verið kynnt landgræðslustjóra. Frekari viðræður eru framundan og stefnt er að samstarfi á þessu sviði.

18.

Sveitarfélög verði aðstoðuð við gerð framkvæmdaáætlunar í umhverfismálum.

19.

Með hliðsjón af aukinni ferðamennsku og kröfum um óspillt umhverfi verði gert áttak til umhverfisbóta.

20.

Rannsókuð verði langtímaáhrif stofnvega á miðhálandinu með tilliti til umhverfis, hagkvæmni, ferðaþjónustu, atvinnumála og búsetu.

21.

Lögð verði áhersla á að hraða gerð stafræna korta fyrir landið og byggja upp landfræðileg upplýsingakerfi.

Framkvæmd:

Byggðastofnun hefur ekki tekið tölulíð 18 til 21 til sérstakrar athugunar, en þó var fjallað um einstaka liði í þessum málaflokkum í verkefninu „Búum til betri byggð“.

Áherslur í starfi þróunarsviðs

Þróunarsvið Bygðastofnunar vann að ymsum verkefnum á árinu 1999. Hér á eftir verður gerð grein fyrir nokkrum helstu áherslum í starfi sviðsins.

Atvinnuþróunarfélög

Þróunarsviðið hefur í vaxandi mæli lagt áherslu á samstarf við atvinnuþróunarfélög á landsbyggðinni. Til að auðvelda þessi samskipti er notaður myndfundabúnaður svonefnd Bygðabráttur og haldnir fundir reglulega. Þar eru rædd ýmis samstarfsmál og miðlað reynslu milli félaganna. Lögð er áhersla á að efla framtak á svæðunum og að nýta sem best staðbundnar aðstæður, þekkingu, hugmyndir og möguleika. Unnið er að þróun innlendra samstarfsverkefna á þessu sviði og einnig að þátttöku í fjölbjóðlegum verkefnum. Þá er einnig hafið samstarf við ferðamálafulltrúa auk þeirrar áherslu sem lögð hefur verið á menningarmál og gerð er grein fyrir annars staðar í ársskýrslunni. Bygðastofnun greiðir árlega um 100 milljónir af þeirri fjárveitingu sem hún fær á fjárlögum til starfsemi atvinnuþróunarfélaga, auk þess sem 300 milljónum er veitt til eignarhaldsfélaga til hlutafjarkaupa í fyrirtækjum. Þar á móti á að koma framlög heimamanna og framlög úr einkageiranum. Hér er um að ræða einn virkasta stuðning sem atvinnuþróun á landsbyggðinni hefur fengið til nýrra verkefna.

Fjarvinnsla

Á síðari hluta ársins var töluverð umræða um möguleika fjarvinnslu á landsbyggðinni. Að tilstuðlan Bygðastofnunar, Iðntækni- stofnunar og iðnaðarráðuneytis hófst vinna við að greina og flokka verkefni sem til greina koma í gagna- og fjarvinnslu. Niðurstaða af því starfi var skýrslan *Nýsköpun í gagna- og fjarvinnslu á landsbyggðinni* sem kom út í september. Í skýrslunni eru teknar saman og flokkaðar hugmyndir um verkefni sem hægt er að vinna á landsbyggðinni og er verkefnis- hugmyndum skipt eftir stofnkostnaði og hve mikill sérhæfni þau krefjast. Út úr greiningunni komu samtals 211 hugmyndir. Í kjölfarið er hafin vinna við að meta hagkvæmni verkefna og við að tengja aðila sem eru með þjónustu og verkefni á þessu sviði. Bygðastofnun lét gera könnun á kostnaði við gagnaflutninga í Reykjavík og á tveimur stöðum á landsbyggðinni. Í ljós kom gríðarle-

gur munur á kostnaði fyrirtækja á landsbyggðinni og í Reykjavík, en Landssími Íslands hf hefur síðan breytt verðskrá sinni.

Búum til betri byggð

Búum til betri byggð er verkefni sem unnið var á Bygðabráttunni, (fjarfundabráttu) um þætti sem gera búsetu á landsbyggðinni aðlaðandi. Ásamt þróunarsviðinu og atvinnuþróunarfélögum á landsbyggðinni hafa fulltrúar frá ymsum sveitarfélögum tekið þátt í fundunum, auk aðila frá stjórnsýslustofnunum, háskólum og rannsóknarstofnunum.

Grundvöllur verkefnisins er að ekki nægir að líta á atvinnu- mál ein sem skilyrði fyrir búsetu. Rannsóknir sýna að svokallaðir búsetuþættir hafa einnig mikil áhrif á ákvarðanir fólks um búsetu sína. Í verkefninu hafa verið teknir til umfjöllunar ýmsir þættir svo sem menntun, menningar- og afþreyingaraðstæða húsnæðismál, umhverfis- og skipulagsmál, félagsleg þjónusta, samgöngur og verslun á landsbyggðinni. Fundum um öll málefni lauk í mars árið 2000 og í kjölfari var tekið saman heildaryfirlit yfir tillögur til aðgerða.

Meningarmál

Stjórn Bygðastofnunar gerði eftirfarandi samþykkt á fundi sínum í maí 1999: „*Stjórn Bygðastofnunar samþykkir með vísan til erindis menntamálaráðherra að gera með skipulögðu starfi á landsbyggðinni list og menningu að einum af grundvallarþáttum í byggðamálum. Þessi starfsemi nái bæði til atvinnu og áhugas- tarfa og taki mið af ályktun Alþingis um byggðamál sem samþykkt var á síðasta þingi*“.

Í framhaldi af þessari samþykkt var ráðinn sérstakur menningaráðgjafi að þróunarsviði Bygðastofnunar. Hlutverk hans er að taka saman og miðla upplýsingum, veita ráðgjöf og stunda rannsóknir á sviði menningarmála á landsbyggðinni og efla samstarf og tengsl þeirra er þar starfa að menningarmálum. Jafnframt hefur atvinnuþróunarfélögum á landsbyggðinni verið veittur styrkur til að taka atvinnuráðgjöf á sviði menningastarfsemi inn á starfskrá sína.

Fullt samráð hefur verið haft við menntamálaráðuneytið um þennan málaflokk og menningarráðgjafinn starfar f.h. Byggðastofnunar í starfshóp menntamálaráðherra um eflingu menningarstarfs á landsbyggðinni, sem skal skila skýrslu fyrir 15. október 2000. Atvinnuráðgjöfum og öðrum aðilum er vinna að eflingu menningarstarfs var í samvinnu við Listaháskóla Íslands boðið upp á námskeið „Menning sem atvinnugrein“ sem fram fór á Byggðabrunni í nóvember 1999. Var það fjölsótt og gagnlegt að mati þátttakenda. Menningarráðgjafi hefur jafnframt miðlað upplýsingum og fréttum um málaflokkinn

Atvinnuráðgjöf Vesturlands:
Storytelling Renaissance
 – sagnahelð í ferðabjónustu
 Menningarháttíðir sveitarfélaga á svæðinu

Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða:
 Tónlistamám á háskólastigi á Ísafirði.
 Vetumáttaveisla
 Varðveisla menningarmínja í Selárdal.

Iðnþróunarfélag Norðurlands vestra:
 Safnasamstarf, sameiginleg stefnumótun og markaðssetning safna
 Samstarf og samhæfing kynningar á menningarstarfssemi
 Spunníð við hefðina, samstarfsverkefni um íslenska ull

Atvinnuþróunarfélag Eyjafjarðar:
 Útgáfa á safnakorti og bæklingi fyrir söfnin á Eyjafjarðarsvæðinu
 Gásar við Eyjafjörð, undirbúningur að ferðamannstað 21. aldar
 Útflutningur á dægurtónlist

Þróunarstofa Austurlands:
 Málþing um menningu sem atvinnugrein
 Skráning menningarviðburða á Austurlandi
 Uppbygging Jöklasafns Hornafjarðar
 Stefnumótun menningarmála á Austurlandi ásamt aðgerðaáætlunum

Atvinnuþróunarsjóður Suðurlands:
 Gagnagrunnur um menningarviðburði og ferðabjónustu á Suðurlandi.
 Árfur 2000 – tilraunaverkefni Kirkjubæjarstofu

Helstu verkefni sem einstök atvinnuþróunarfélög hafa unnið að í framhaldi af sérstakri fjárveitingu til menningarmála

en auk þess haldið erindi og skrifað greinar um þessi mál.

Ferðabjónusta

Óformlegt samstarf hófst á árinu milli þróunarsviðs Byggðastofnunar, ferðamálafulltrúa á landinu og innanlandsdeildar Ferðamálaráðs Íslands á Akureyri. Grunnur fyrir samstarfið er Byggðabruin þar sem þróunarsviðið skipuleggur fjarfundi um kynningar- og fræðslumál. Ferðamálafulltrúar hittast tvisvar á ári og hefur fulltrúi Byggðastofnunar mætt á þá fundi. Þróunarsviðið upplýsir ferðamálafulltrúa um fundi, ráðstefnur, styrki, rannsóknir og annað sem viðkemur starfsemi ferðamálafulltrúa. Almenn ánægja er meðal ferðamálafulltrúa með Byggðabruarfundum og upplýsingaflæði frá Byggðastofnun

Menntun

Þróunarsviðið vinnur að eflingu menntunar á landsbyggðinni í samvinnu við mennta-

málaráðuneytið, símenntunarmiðstöðvar, háskóla og samtök á sviði menntunar. Sérstök áhersla er lögð á fjarkennslu og fer hún að miklu leyti fram gegnum Byggðabruina. Fjarkennsla er liður í að jafna aðstöðu til menntunar og bæta þar með búsetuskilyrði á landsbyggðinni. Með því móti gefst nemendum kostur á að afla sér ýmis konar menntunar í heimabyggð sinni, og eru þá minni líkur á að þeir flytji brott úr byggðarlaginu að loknu námi. Fjarkennsla er einnig mikilvægur þáttur í atvinnuuppbyggingu með því að auka þekkingu á sviði atvinnuveganna.

Rannsóknir

Þróunarsviðið vinnur að gagnasöfnun og rannsóknum og fylgist með árangri opinberra stuðningsaðgerða á sviði atvinnumála og byggðapróunar, jafnt á Íslandi sem í löndum þar sem svipaðar aðstæður eru. Gerðir hafa verið samningar við ýmsar rannsókn- og

menntastofnanir um þátttöku í því starfi.

Þróunarsviðið vinnur að aukinni fjölbreytni atvinnulífsins á landsbyggðinni og aðlögun þess að breyttum aðstæðum, m.a. með eflingu rannsókn- og þróunarstarfs atvinnulífsins og aukinni notkun upplýsingatækni í starfsemi fyrirtækja. Stefnt er að því að slík vinna fari í

sauðfjarrækt og þar sem sjávarútvegur stendur veikum fótum. Því voru settar fram tillögur um aðgerðir í þessum tveimur greinum sérstaklega, en einnig ýmsar ábendingar sem varða möguleika landsbyggðarinnar almennt. Þar er lögð sérstök áhersla á að efla þá þætti sem geta stutt við

auknum mæli fram á landsbyggðinni til að byggja upp þekkingu þar á sviði atvinnuveganna.

Erlent samstarf

Byggðastofnun tekur eftir atvikum þátt í erlendum samstarfsverkefnum á sviði byggða- og atvinnuþróunar, m.a. innan ramma Evrópusambandsins og Norðurlandaráðs. Stofnunin starfar m.a. með Norrænu Atlantsnefndinni (NORA) við úrvinnslu styrkumsókna og eftirfylgni verkefna sem hljóta styrki. Einnig er hafin þátttaka í undirbúningi millisvæðaáætlunar Evrópusambandsins (Interreg III-B) og nefnist hún *Northern Periphery*. Þá hefur stofnunin faglegt samstarf við ýmsa erlenda háskóla og rannsóknarstofnanir.

Jaðarbyggðir

Í gildandi byggðaáætlun er lögð töluverð áhersla á að leita leiða til að taka á vanda svokallaðra jaðarbyggða. Á grundvelli þessarar áherslu vann þróunarsviðið skýrsluna *Byggðir á Íslandi*, sem kom út í nóvember 1999. Þar voru jaðarsvæði landsins greind samkvæmt flokkun sem studdist við breytingar í búsetu og atvinnulífi á undanförunum árum. Samkvæmt flokkuninni var sveitarfélögum skipt í þrjá flokka eftir því hver staða þeirra taldist vera. Niðurstaðan var að erfiðustu aðstæður eru í sveitarfélögum sem byggja á

aðra atvinnuuppbyggingu en innan hefðbundinna greina.

Byggðakvóti

Stjórn Byggðastofnunar samþykkti á fundi 23. júlí reglur um úthlutun svonefnds byggðakvóta og úthlutun samkvæmt þeim. Tilfni þessa er ákvæði í breytingu á lögum um stjórn fiskveiða, en þar segir m.a. „að á fiskveiðarárunum 1999/2000 til og með fiskveiðarársins 2005/2006 hafi Byggðastofnun árlega til ráðstöfunar aflaheimildir í þorski, ufsa, ýsu og steinbíti, sem nema 1.500 þorskígildislestum, til að styðja byggðarlög sem lent hafa í vanda vegna samdráttar í sjávarútvegi. Skal þeim úthlutað í samráði við viðkomandi sveitarstjórnir“.

Í bréfi Davíðs Oddssonar forsætisráðherra til

Byggðastofnunar dagsettu 19. ágúst 1997 um gerð stefnumótandi áætlunar í byggðamálum segir m.a. að „fjallað verði um hvaða ráðstafanir ríkisvaldið geti gert til að bregðast við búsetuvanda á svokölluðum jaðarsvæðum“. Þingsályktun um stefnu í byggðamálum fyrir árin 1999-2001 tekur mið af þessum áherslum. Þar segir m.a.: „Sköpuð

verði skilyrði til þess að styðja sérstaklega aðgerðir á afmörkuðum svæðum þar sem veruleg rískun verður á atvinnuháttum og búsetu. Sérstaklega verði hugað að aðgerðum í byggðum þar sem atvinnulíf er fábreytt og útgerð á i vök að verjast.“

Í samræmi við 4. lið þingsályktunar um stefnu í byggðamálum fyrir árin 1999-2001 og í krafti áðurnefnds bráðabirgðaákvæðis í lögum voru settar viðmiðunarreglur um skiptingu byggðakvótans milli byggðarlaga og nánari skilyrði fyrir þeirri úthlutun.

Byggðakvótanum er í fyrstu úthlutað til fimm ára og skulu forsendur endurskoðaðar árlega. Kvótanum er úthlutað til byggðarlaga á áðurnefndum jaðarsvæðum og er lagt mat á hvaða byggðarlög hafa lent í mestum vanda vegna samdráttar í sjávarútvegi. Þar eru lagðir til grundvallar ýmsir þættir sem varða stöðu sjávarbyggðanna. Stjórn Byggðastofnunar samþykkti reiknireglur fyrir úthlutun byggðakvótans og úthlutun samkvæmt þeim.

I. Byggðasvæði:

Ísafjarðarbær

V/Flateyrar	115 tonn
V/Suðureyrar	102 tonn
V/Þingeyrar	170 tonn
Samtals	387 tonn

Suðurfirðir Austfjarða

Breiðdalsvík	181 tonn
Fáskrúðsfjörður	113 tonn
Stöðvarfjörður	94 tonn
Samtals	388 tonn

II. Einstök sveitarfélög

Vesturbyggð	205 tonn
Seyðisfjörður	67 tonn
Samtals	272 tonn

III. Lítil byggðalög

með einhæft atvinnulíf

Kaldraneshreppur	63 tonn
Hofsós	114 tonn
Grimsey	92 tonn
Bakkafjörður	72 tonn
Borgarfjörður eystri	112 tonn
Samtals	453 tonn

Alls 1.500 tonn

Úthlutun byggðakvóta

Lánveitingar

Lánveitingar Bygðastofnunar jukust um 7,6% á árinu. Árið 1999 voru þær 1.717 m.kr. en 1.595 m.kr. árið áður.

Lánsfjárheimildir stofnunarinnar voru því fullnýttar. Lánastarfsemin nýtur ekki framлага úr ríkissjóði og verður því sjálf að greiða meginhluta rekstrarkostnaðar Bygðastofnunar og þær afskriftir sem óhjákvæmilega verða í slíkri starfsemi. Þetta takmarkar eðlilega möguleika hennar til að taka áhættu. Engu að síður tekur stofnunin að jafnaði meiri áhættu í útlánunum en aðrar lánastofnanir og þá sérstaklega þegar um nýsköpun er að ræða eða ef áhrif á þróun byggðar eru talin veruleg.

Eftirspurn eftir lánunum var veruleg á árinu sem á sér m.a. þá skýringu að nokkrir aðrir opinberir fjárfestingarlánasjóðir hafa hætt störfum. Lítil og meðalstór fyrirtæki eiga því færri kostnaðar á árinu á hagstæðri langtímafjármögnun. Mörg þeirra eru fjármögnuð að hluta með dýrum yfirdráttarlánunum. Sem fyrr fór hlutfallslega stór hluti útlána til þeirra kjördæma sem fjærst eru höfuðborgarsvæðinu. Lánin fóru til fjölbreyttra verkefna svo sem fram kemur í lista yfir öll útborguð lán sem er að finna síðar í ársskýrslunni.

Styrkveitingar

Á árinu voru veittir styrkir að fjárhæð 184 m.kr. sem er 16% hækkun frá árinu áður en þá voru styrkir 159 m.kr.

Framlög til atvinnuþróunarfélaga voru 96 m.kr. sem var mikil hækkun frá árinu áður en þá námu þau 64 m.kr. Skýringin liggur í viðbótarsamningum sem gerðir voru við mörg félögin um að þau tækju að sér ýmsa vinnu vegna byggðamála í framhaldi af því að svæðisskrifstofur Bygðastofnunar voru lagðar niður. 5 m.kr. var varið til stuðnings verkefni um jarðhitaleit á köldum svæðum í samstarfi við Orkustofnun og iðnaðar-ráðuneyti. Seyðisfjarðarbæ voru veittar 5 m.kr. vegna atvinnuátaksverkefnis, fódur-stöðvar í loðýrarækt fengu 4 m.kr. stuðning og samstarfsverkefni um vinnslu á kjöti var veitt 4,2 m.kr. Að öðru leyti voru styrk-fjárhæðir flestar á bilinu 200 – 500 þús.kr. og fóru til margbreytilegra verkefna á sviði nýsköpunar, markaðssetningar, vöruþróunar og könnunar nýrra atvinnukosta.

Lista yfir alla útborgaða styrki er að finna síðar í ársskýrslunni.

LÁNSKJÖR

Lánskjör í árslok 1999

- Verðtryggð lán eru með 7% vöxtum.
- Gengistryggð lán eru veitt í tveimur myntum, Bandaríkjadál og Evru. Þau eru með breytilegum vöxtum (sex mánaða LIBOR) með 2,25 % álagi. Samanlagt voru vextir í árslok 1999 á lánunum í Bandaríkjadöllum 8,38% og á lánunum í Evru 5,77%.
- Lántökugjald er 1,5%.
- Lánstími getur verið frá 6-20 ár, en algengast er 10-15 ár.

Fjárhagur og rekstur

Á árinu 1999 var hagnaður af rekstri stofnunarinnar samkvæmt rekstrarreikningi, sem nam 203,9 m.kr. Hagnaðurinn skýrist af 300 m.kr. framlagi úr ríkissjóði, vegna þátttöku Bygðastofnunar í eignarhaldsfélögum á landsbyggðinni. Samkvæmt útreikningi tryggingafræðings hækkuðu lífeyrisskuldbindingar um 32,3 m.kr. á árinu, sem færast meðal vaxtagjalda. Þetta tengist þeirri ákvörðun fjármálaráðuneytisins að stofnanir ríkisins skuli taka mið af greiðslugetu Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins við mat á lífeyrisskuldbindingum og nemur hlutur stofnunarinnar 85,4%.

Rekstrargjöld stofnunarinnar voru samtals rúmlega 670 m.kr. og skiptast þau þannig að um 412 m.kr. eru vegna lánaumsýslu og er stærsti einstaki liður þar framlög í afskriftareikning útlána um 292 m.kr. Sérgreindur kostnaður vegna þróunarstarfsemi er um 258 m.kr. og er stærsti einstaki liðurinn styrkir, um 184 m.kr., sem stofnunin veitir til ýmissa aðila, meðal annars atvinnuþróunarfélaga á landsbyggðinni.

Vergur rekstrarkostnaður Bygðastofnunar árið 1999 var um 192 m.kr. og hafði lækkað um 2,4% frá fyrra ári. Kostnaðarþátttaka annarra nam um 25 m.kr. Hreinn rekstrarkostnaður stofnunarinnar var því um 167 m.kr. en nam um 169 m.kr. árið áður.

Niðurstaða efnahagsreiknings Bygðastofnunar var 8.700 m. kr. um síðustu áramót og hafði hækkað um 11,5% á árinu. Lífeyrisskuldbindingar voru 350 m.kr. í ársbyrjun en 382 m.kr. í árslok. Eigið fé í árslok var 1.516 m. kr. samkvæmt efnahagsreikningi og jókst um 272 m. kr. á árinu. Eiginfjárlutfall samkvæmt lögum um lánastofnanir aðrar en viðskiptabanka og sparisjóði var 18,7%. Fasteignir Bygðastofnunar voru 9% af eigin fé. Hlutfall eigin fjár stofnunarinnar af heildareign var 15,9% í upphafi ársins en 17,4% í árslok.

Samkvæmt lögum skal Bygðastofnun njóta framlags úr ríkissjóði eins og ákveðið er í fjárlögum hverju sinni og nam það 202 m. kr. á árinu 1999. Framlag ríkissjóðs vegna eignarhaldsfélaga var 300 m.kr. Framlag

ríkissjóðs vegna viðauka við búvörusamning var 40 m.kr. og vegna afskriftareiknings 20 m.kr.

Fjárlög fyrir árið 1999 heimiluðu stofnuninni lántökur allt að 1.100 m.kr. Stofnunin tók samtals 1.075 m.kr. verðtryggt lán innanlands. Þar af eru 500 m.kr., sem aflað var með sérstöku útbóði, sem Búnaðarbankinn Verðbréfanna átti í mars og apríl 1999. Þessi skuldabréfaútgáfa ber 4,5% ársvexti og var seld með tæplega 4,3% meðalávöxtunarkröfu. Kaupþing hf. átti með sérstöku útbóði sölu á verðbréfum að fjárhæð 575 m.kr. í ágúst 1999. Þessi skuldabréfaútgáfa ber jafnframt 4,5% ársvexti og var seld með 4,46% meðalávöxtunarkröfu. Framangreindar skuldabréfaútgáfur eru skráðar á Verðbréfaþingi Íslands hf og eru hluti af 2,5 milljarða króna flokki. Skuldabréfin eru eingreiðslubréf og greiðast í einu lagi ásamt verðbótum, vöxtum og vaxtavöxtum 18. júní 2010.

Heildarútlán hækkuðu á árinu um 460 m.kr. sem var 5% en það samsvarar almennum verðlagsbreytingum á tímabilinu. Í árslok voru vanskil í hlutfalli við útlán 3,4% en höfðu verið 3,2% í árslok 1998. Hafa verður í huga að stofnunin skuldbreytir stundum eldri útlánunum. Virði innleystra eigna var 62 m.kr. um síðustu áramót en hafði verið 68 m.kr. árið áður. Reynt er að meta eignir á raunhæfu söliverði.

Framlag á afskriftareikning vegna útlána nam 263 m.kr. sem er nokkur hækking frá árinu áður en þá var það 148 m.kr. Afskriftareikningur útlána var 1.151 m.kr. í árslok sem var 13,3% af heildarútlánunum. Samsvarandi hlutfall árið áður var 16,3%. Með tilliti til hlutverks stofnunarinnar er óhjákvæmilegt að afskriftareikningur hennar sé nokkru hærri en hjá öðrum lánastofnunum.

Sérgreindur rekstrarreikningur ársins 1999

	Lánaumsýsla Þús.kr.	Þróunarstarfsemi Þús.kr.	Samtals Þús.kr.
VAXTATEKJUR			
Vaxtatekjur af kröfum á lánastofnanir	43.604		43.604
Vaxtatekjur af útlánum	658.556		658.556
	702.160		702.160
VAXTAGJÖLD			
Vaxtagjöld af lántökum	328.055		328.055
Vaxtagjöld	33.065		33.065
Gjaldfærsla vegna verðbreytinga	60.819		60.819
	421.939		421.939
HREINAR VAXTATEKJUR	280.221		280.221
REKSTRARTEKJUR			
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum		202.000	202.000
Framlag ríkissjóðs v/eignarhaldsfélaga	36.750		36.750
Framlag ríkissjóðs skv. fjáráukalögum	20.000	9.100	29.100
Aðrar rekstrartekjur	31.522	1.000	32.522
	88.272	212.100	300.372
HREINAR REKSTRARTEKJUR	368.493	212.100	580.593
REKSTRARGJÖLD			
Veittir styrkir		183.916	183.916
Laun og launatengd gjöld	67.873	42.942	110.815
Annar rekstrarkostnaður	49.717	31.401	81.118
Afskriftir fasteigna	3.201		3.201
Framlög í afskriftareikning útlána	291.755		291.755
	412.546	258.259	670.805
Hagnaður (tap) ársins af reglulegri starfssemi	(44.053)	(46.159)	(90.212)
AÐRAR TEKIUR OG GJÖLD			
Framlög ríkissjóðs	263.250	30.900	294.150
HAGNAÐUR (TAP) ÁRSINS	219.197	(15.259)	203.938

**Ársreikningur
Byggðastofnunar
1999**

Áritun stjórnar Bygðastofnunar

Ársreikningur Bygðastofnunar fyrir árið 1999 er gerður eftir hliðstæðum reikningskilavenjum og undanfarin ár. Á árinu var hagnaður af rekstri stofnunarinnar samkvæmt rekstrarreikningi sem nam 203,9 m.kr. Hagnaðurinn skýrist af 300 m.kr. framlagi úr ríkissjóði vegna þátttöku Bygðastofnunar í eignarhaldsfélögum á landsbyggðinni. Eigið fé í árslok samkvæmt efnahagsreikningi nam 1.516 m.kr. og hækkaði um 272 m.kr. á árinu. Eiginfjárlutfall samkvæmt lögum um lánastofnanir aðrar en viðskiptabanka og sparisjóði er 18,72%.

Stjórn stofnunarinnar, forstjóri og forstöðumaður rekstrarsviðs staðfesta hér með ársreikning Bygðastofnunar fyrir árið 1999 með undirritun sinni.

Reykjavík, 18. apríl 2000

Kristinn H. Gunnarsson
Formaður stjórnar

Guðjón Guðmundsson **Arnþjórg Sveinsdóttir**
Einar K. Guðfinnsson **Gunnlaugur Stefánsson**
Karl V. Matthíasson **Orri Flóðversson**

Guðmundur Malnquist
Forstjóri

Friðbjóttur Max Karlsson
Forstöðumaður rekstrarsviðs

Áritun endurskoðanda

Við höfum endurskoðað ársreikning Bygðastofnunar fyrir árið 1999 í umboði Ríkisendurskoðunar. Ársreikningurinn hefur að geyma rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum stofnunarinnar og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álit sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðunin var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fái um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka. Endurskoðunin felur meðal annars í sér greiningaráðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu Bygðastofnunar á árinu 1999, efnahag hennar 31. desember 1999 og breytingu á handbæru fé á árinu 1999, í samræmi við lög og góða reikningskilavenju.

Reykjavík, 14. apríl 2000

Arni Sæviðjónsson
MOORE STEPHENS
ENDURSKOÐUN EHF.

Áritun iðnaðarráðherra

Með vísan til 11. gr. laga nr. 123.1993, sbr. lög nr. 20.1996 um lánastofnanir aðrar en viðskiptabanka og sparisjóði og með skírskotun til staðfestingar stjórnar stofnunarinnar og áritunar endurskoðanda, sem er án athugasemda, staðfestir iðnaðarráðherra ársreikninginn með undirritun sinni.

Reykjavík, 26. apríl 2000
Valgerður Sverrisdóttir

REKSTRARREIKNINGUR 1999

	<i>Skýring</i>	1999	1998
VAXTATEKJUR		Þús. kr.	Þús. kr.
Vaxtatekjur af kröfum á lánastofnanir		43.604	16.729
Vaxtatekjur af útlánunum		658.556	637.149
		<u>702.160</u>	<u>653.878</u>
VAXTAGJÖLD			
Vaxtagjöld af lántökum		328.055	369.056
Önnur vaxtagjöld		33.065	32.545
Gjaldfærsla vegna verðbreytinga	1	60.819	11.880
		<u>421.939</u>	<u>413.481</u>
<i>Hreinar vaxtatekjur</i>		<u>280.221</u>	<u>240.397</u>
REKSTRARTEKJUR			
Framlag rikissjóðs skv. fjárlögum		202.000	202.239
Framlag rikissjóðs vegna eignarhaldsfélaga	6	36.750	0
Framlag rikissjóðs skv. fjárukalögum	6	29.100	45.000
Aðrar rekstrartekjur		32.522	37.665
		<u>300.372</u>	<u>284.904</u>
<i>Hreinar rekstrartekjur</i>		<u>580.593</u>	<u>525.301</u>
REKSTRARGJÖLD			
Veittir styrkir		183.916	159.607
Laun og launatengd gjöld	5	110.815	116.441
Annar rekstrarkostnaður		81.118	80.195
Afskriftir fasteigna		3.201	5.451
Framlög í afskriftareikning útlána og niðurfært hlutfé		291.755	148.835
		<u>670.805</u>	<u>510.529</u>
Hagnaður (tap) ársins af reglulegri starfsemi		<u>(90.212)</u>	<u>14.772</u>
AÐRAR TEKJUR OG GJÖLD			
Viðbótarframlag vegna lífeyrisskuldbindinga		0	(32.428)
Framlög rikissjóðs	6	294.150	0
		<u>294.150</u>	<u>(32.428)</u>
HAGNAÐUR (TAP) ÁRSINS		<u>203.938</u>	<u>(17.656)</u>

Efnahagsreikningur

EIGNIR	Skýring	1999 Þús. kr.	1998 Þús. kr.
Sjóðir og kröfur á lánastofnanir			
Sjóður og bankainnstæður		284.902	204.385
Bankainnlán		172.667	170.774
Kröfur á lánastofnanir	7	0	29.324
		<u>457.569</u>	<u>404.483</u>
Útlán			
Útlán til viðskiptavina	1,8	7.448.070	6.815.787
Fullnustueignir	8	62.223	68.360
		<u>7.510.293</u>	<u>6.884.147</u>
Hlutdeildarskírteini og eignarhlutir í félögum			
Hlutdeildarskírteini		179.187	192.828
Hlutabréf	9	346.914	96.046
		<u>526.101</u>	<u>288.874</u>
Aðrar eignir			
Skuldunautar		69.898	39.394
Fasteignir	10	136.797	187.257
		<u>206.695</u>	<u>226.651</u>
Eignir samtals		<u>8.700.658</u>	<u>7.804.155</u>

31. desember 1999

SKULDIR OG EIGIÐ FÉ	Skýring	1999 Þús. kr.	1998 Þús. kr.
Skuldheimtumenn		<u>147.627</u>	<u>143.394</u>
Lántökur	12		
Verðbréfaútgáfa		2.798.027	1.598.725
Lán frá lánastofnunum		3.855.993	4.467.700
		<u>6.654.020</u>	<u>6.066.425</u>
Reiknaðar skuldbindingar			
Lífeyrisskuldbindingar	3	382.627	350.294
		<u>382.627</u>	<u>350.294</u>
Eigið fé	1,13	<u>1.516.384</u>	<u>1.244.042</u>
Skuldir og eigið fé samtals		<u>8.700.658</u>	<u>7.804.155</u>

Sjóðstreymi 1999

	1999	1998
	Þús. kr.	Þús. kr.
Handbært fé (til) frá rekstri		
Hagnaður (tap) ársins	203.938	(17.656)
<i>Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á handbært fé:</i>		
Framlag í afskriftareikning útlána og niðurfært hlutafé	293.722	150.694
Framlag vegna lifeyrisskuldbindinga	32.333	54.141
Gjaldfærsla vegna verðbreytinga	60.819	11.880
Afskriftir fasteigna	3.201	5.451
Vextir, verðbætur og gengismunur	53.828	(5.528)
Sölutap eigna	11.037	2.333
Ógreiddir styrkir	8.040	6.445
Handbært fé frá rekstri	666.918	207.760
Fjárfestingarhreyfingar		
Afborganir útlána	1.031.950	1.083.547
Veitt lán	(1.716.768)	(1.595.422)
Innleystar eignir	(48.130)	(29.611)
Hlutabréf	(281.561)	(39.298)
Seldar fasteignir	45.823	72.800
Annað	(30.505)	(7.510)
Fjárfestingarhreyfingar	(999.191)	(515.494)
Fjármögnunarhreyfingar		
Afborganir af lántökum	(656.510)	(1.061.909)
Nýjar lántökur	1.075.000	1.566.885
Annað	(3.807)	(26.579)
Fjármögnunarhreyfingar	414.683	478.397
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	82.410	170.663
Handbært fé í ársbyrjun	375.159	204.496
Handbært fé í árslok	457.569	375.159

Skýringar með ársreikningi 1999

1. Reikningskilaaðferðir

Ársreikningar Bygðastofnunar er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um gerð ársreikninga viðskiptabanka, sparisjóða og annarra lánastofnana.

Ahrif almennra verðlagsbreytinga á afkomu og fjárhagsstöðu Bygðastofnunar eru reiknuð og er í því sambandi miðað við hækkun á neysluverðsvisitölu innan ársins. Tekið er tillit til áhrifa almennra verðlagsbreytinga á afkomu og efnahag Bygðastofnunar og er í því sambandi fylgt eftirfarandi aðferðum:

- Ahrif verðlagsbreytinga á peningalegar eignir og skuldir eins og þær voru í byrjun reikningsársins og á breytingu þeirra innan ársins eru reiknuð og færð í ársreikninginn. Utreikningurinn byggist á breytingu neysluverðsvisitölu innan ársins. Utreikningurinn myndar reiknuð gjöld vegna verðlagsbreytinga að fjárhæð 60.819 þús.kr. Hin reiknuðu gjöld eiga að endurspegla þá raunvirðisrýmum sem verður á peningalegum eignum og skuldum við verðbólguaðstæður og á færslan sér aðallega mótvægi í vöxtum, verðbótum og gengismun.

- Varanlegir rekstrarfjármunir eru endurmetnir með verðbreytingastuðli, sem miðast við hækkun á neysluverðsvisitölu innan ársins. Afskriftir reiknast sem fastur árlegur hundraðshluti af stofnverði, framreiknuðu til meðalverðlags ársins.

Verð- og gengistryggð skuldabréf og lántökur eru færðar með aföllnum verðbótum miðað við vitistölu í janúar 2000 og gengi í árslok 1999. Allir afallnir vextir eru færðir til ársloka.

2. Afskriftareikningur útlána

Afskriftareikningur útlána er myndaður til að mæta þeirri áhættu sem fylgir útlánastarfsemi, en hér er ekki um endanlega afskrift að ræða. Framlög í afskriftareikning útlána eru færð til gjalda í rekstrarreikningi að fradregnum endurgreiðslum vegna áður afskrifaðra lána.

3. Lífeyrisskuldbindingar

Samkvæmt útreikningi tryggingafræðings eru lífeyrisskuldbindingar áætlaðar 382,6 milljónir króna í árslok 1999. Í samræmi við reglur um gerð ársreikninga viðskiptabanka, sparisjóða og annarra lánastofnana eru reiknaðir vextir og verðbætur á afallnar lífeyrisskuldbindingar sem færst meðal vaxtagjalda, en á móti sem hækkun á lífeyrisskuldbindingum.

4. Eigið fé

Í ársbyrjun 1999 var eigið fé Bygðastofnunar 1.244 milljónir króna, sem jafngildir 1.313,8 milljónum króna á árslokaverðlagi. Samkvæmt efnahagsreikningi er eigið fé í árslok 1.516,4 milljónir króna og hefur því hækkað um 202,6 milljónir króna á árslokaverðlagi. Samkvæmt ákvæðum laga nr. 123/1993 um lánastofnanir aðrar en viðskiptabanka og sparisjóði skal eigið fé lánastofnunar á hverjum tíma eigi nema lægri fjárhæð en sem svarar 8% af svonefndum áhættugrunni. Í árslok 1999 var eiginfjárlutfall Bygðastofnunar samkvæmt framsögðu 18,72%.

1999 1998

5. Laun og launatengd gjöld

	Þús. kr.	Þús. kr.
Laun	94.133	102.326
Lífeyrissjóðsframlög	11.295	6.241
Önnur launatengd gjöld	5.387	7.874
	<u>110.815</u>	<u>116.441</u>

6. Framlög ríkissjóðs

Framlög ríkissjóðs vegna eignarhaldsfélaga		
Fært á rekstrartekjur	36.750	0
Fært á aðrar tekjur	263.250	0
	<u>300.000</u>	<u>0</u>

Framlög ríkissjóðs skv. fjárukalögum		
Fært á rekstrartekjur	29.100	45.000
Fært á aðrar tekjur	30.900	0
	<u>60.000</u>	<u>45.000</u>

7. Kröfur á lánastofnanir

Aðrar lánastofnanir	0	29.323
	<u>0</u>	<u>29.323</u>

Kröfur á lánastofnanir greinast þannig eftir

eftirstöðvatíma		
Yfir ár og allt að 5 árum	0	29.323

8. Útlán

Sundurlíðuð eftir lántakendum		
Bæjar- og sveitarfélög	3,12%	3,74%
Atvinnugreinar:		
Sjávarútvegur	57,50%	62,72%
Iðnaður	13,67%	11,17%
Þjónustustarfsemi	18,62%	13,63%
Fiskeldi	3,28%	4,77%
Ósundurlíðuð	3,81%	3,97%
	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>

Útlán greinast þannig eftir eftirstöðvatíma:	1999	1998
	Þús. kr.	Þús. kr.
Gjaldkræf	244.525	218.360
Allt að ári	944.675	902.047
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	2.813.017	2.646.041
Yfir 5 ár	3.445.853	3.049.339
	<u>7.448.070</u>	<u>6.815.787</u>

Fullnustueignir

Fasteignir	62.223	53.920
Lausafjármunir	0	14.440
	<u>62.223</u>	<u>68.36</u>

Afskriftareikningur útlána

Samkvæmt reglugerð Bygðastofnunar skal mynda afskriftareikning útlána er sýni á hverjum tíma þá áhættu sem tekin hefur verið og folgin er í útlánnum stofnunarinnar. Jafnharðan og skvæðanir eru teknar um lánveitingar, abyrgðir og hlutfarjarpátttöku skal taka tillit til þeirrar áhættu sem af þeim leiðir, með framlagi í afskriftareikning. Þannig er myndaður afskriftareikningur gagnvart sérhverri lánveitingu stofnunarinnar.

Hreyfingar í þús. króna:	1999	1998
Afskriftareikningur í ársbyrjun	1.323.782	1.216.389
Framlag í afskriftareikning	263.077	148.835
Endanlega töpuð útlán	(437.433)	(43.301)
Innkomið áður afskrifað	1.967	1.859
	<u>1.151.393</u>	<u>1.323.782</u>

9. Hlutfarjareign

Í árslok átti Bygðastofnun eftirtalin hlutabréf, sem greinast þannig eftir nafnverði og eignarhluta:

	Eignarhluti %	Nafnverð þús. kr.
Eignarhaldsfélög:		
Eignarhaldsfélag Suðurnesja hf	32,66%	56.840
Vesturland hf, eignarhaldsfélag	40,03%	28.541
Tækifæri hf	40,20%	82.100
Eignarhaldsfél. Austurlands hf	39,95%	12.000
Eignarhaldsfélög samtals		179.481

Atvinnuþróunarfélög:

Atvinnuþróunarf. Vestfjarða hf	22,84%	1.200
Atvinnuþróunarf. Þingeyinga hf	33,00%	1.500
Hagfélagið hf	28,90%	500
Iónþróunarfélag Eyjafjarðar hf	20,54%	10.262
Atvinnuþróunarfélög samtals		13.462

Önnur félög:

Alpan hf	0,82%	1.137
Atgeir ehf	19,07%	6.250
Ásgarður ehf	18,52%	15.000
Bær hf	9,41%	7.112
Hitaveita Dalabyggðar ehf	30,07%	12.900
Dalagisting ehf	26,90%	3.900
Eðalis hf	11,06%	3.000
Eignarfélagið Hallormur ehf	20,00%	5.200
Eldisfoður hf	40,00%	1.200
Engjaás ehf	14,95%	20.000
Fiskvinnslan Fjölur hf	22,47%	100.000
Gabbro ehf	21,43%	2.400
Hexa Egilsstöðum ehf	20,00%	8.000
Hótel Ísafjörður hf	21,04%	12.400
Hvalamiöst. á Húsavík ehf	9,70%	2.000
Íslenska magnesíumfélagið hf	2,50%	11.000
Jöklaferðir hf	18,18%	8.000
Langjökull ehf	19,99%	2.800
Maki hf	3,33%	4.545
Myrdælingur ehf	25,06%	2.000
Norðvesturbandalagið hf	3,70%	10.000
Saumastofan Borg ehf	19,82%	1.700
Seljalax hf	5,74%	1.600
Silfurstjarnan hf	9,91%	5.000
Snorri Þorfinnsson ehf	24,33%	5.000

Trollasteinn ehf	18,92%	7.000
Vélsmiðjan Stál hf	17,78%	5.400
Vikurplast ehf	20,00%	2.000
Þörungaværksmiðjan hf	32,16%	7.919
Önnur félög samtals		274.463

Hlutfarjareign samtals 467.406

Hlutabréf Bygðastofnunar eru bókfærð í ársreikningi á 346.914 þús.kr.

10. Fasteignir

Fasteignir, endurmat þeirra og afskriftir greinast þannig:

	1999	
	þús. kr	
Heildarverð í ársbyrjun	206.500	
Endurmat á árinu	8.433	
Selt á árinu	(61.096)	
Heildarverð 31.12.1999	153.837	
Afskrifað áður	19.243	
Afskrifað á árinu	3.201	
Endurmat á árinu	847	
Afskriftir færðar út	(6.251)	
Afskrifað samtals 31.12.1999	<u>17.040</u>	
Bókfært verð 31.12.1999	136.797	

Fasteignamat húsa og löða í árslok nam 89,5 milljónum króna. Brunabótamat sömu eigna nam á sama tíma 155,9 milljónum króna.

11. Eignir og skuldir tengdar erlendum gjaldmiðlum - verðtryggingu

	1999 þús. kr.	1998 þús. kr.
Gengisbundið:		
Gengisbundnar eignir	3.438.665	3.528.125
Gengisbundnar skuldir	3.222.583	3.442.053
Mismunur	<u>216.082</u>	<u>86.072</u>

Verðtryggt:		
Verðtryggðar eignir	4.025.728	3.299.338
Verðtryggðar skuldir	3.431.437	2.624.373
Mismunur	<u>594.291</u>	<u>674.965</u>

12. Lántökur

Lántökur sundurliðast þannig eftir eftirstöðvatíma:

	1999 þús. kr.	1998 þús. kr.
Allt að 1 ári	1.132.317	742.567
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	2.063.533	2.553.271
Yfir 5 ár	3.458.170	2.770.587
Samtals	6.654.020	6.066.425

13. Eigið fé

	1999 Þús. kr.	1998 Þús. kr.	Endurmats- reikningur	Óráðst. eigið fé	Samtals
Eigið fé og eiginfjárlutfall samkvæmt eiginfjárlagaákvæðum laga					
			Staða 1.1. 1999	73.490	1.170.552
			Endurmat ársins	7.585	7.585
			Verðbreytingarfráska	60.819	60.819
			Hagnaður ársins	203.938	203.938
Eiginfjárbúttur A	1.516.384	1.244.042		141.894	1.374.490
Eigið fé samtals	1.516.384	1.244.042			1.516.384
Áhættugrunnur	8.099.609	7.131.295			
Eiginfjárlutfall	18,72%	17,44%			

Útborguð lán

Skuldbreytingar við Bygðastofnun sem veittar voru með nýjum skuldbréfum námu samtals 51.222 þús. kr.

	Þús. kr.		
Akranes		Skipasmíðastöðin hf - fjárhagsleg endurskipulagning	12.000
Hilmar Björnsson - fjárhagsleg endurskipulagning	8.013	Tvistelvar ehf - endurbætur á atvinnuhúsnæði	6.000
Borgabyggð		Útgerðarfélagið Ongull ehf. - smábátutgerð	9.991
Lofortka Borgarnesi ehf - steypustöð	45.038	Vesturskip ehf - skipakaup	49.967
Kolbeinsstaðahreppur		Þórir G. Hinriksson - beittuframleiðsla úr beittuköng	3.000
Haukur Sveinbjörnsson og fl. - ferðajónusta	15.000	Reykholahreppur	
Grundarfjörður		Kerán St. Olason - ferðajónusta	4.000
Djúpielletur ehf - fiskverkun	3.959	Tálknafjörður	
Í þína þágu ehf - hótél	15.000	Fiskeldisstöðin Bleikjan ehf - fiskeldi	5.000
KB Blíprýði ehf - bifreiðaverkstæði	3.500	Fiskeldisstöðin Bleikjan ehf - fiskeldi	4.966
Stykkishólmur		Garrautgerðin sf - smábátutgerð	10.045
Hótelldagló Þór hf - endurbætur og endurfjármögnun	15.000	Útmaust ehf - fiskvinnsla	5.938
Rósti sf - skipakaup	7.011	Vesturbyggð	
Snæfellsbær		Anna Gestsdóttir - veitingahús	6.000
Bátahöllin ehf - iðnaðarhúsnæði	6.000	Eyraspargjóður - vildandi lán	30.000
Bervik ehf skipa- og aflaheimildakaup	54.839	Fagrimúli ehf - verubúð	1.500
Jón Eggertsson - hleðslukrani	3.491	Gunnar Ingvi Bjarnason - smábátutgerð	7.000
Saurbæjarhreppur		Hymó ehf - fjárhagsleg endurskipulagning	6.000
Himinn sf - dúnhreinsun	3.474	Íslensk miðlun Vesturbyggð ehf - tæki til fjárvinnslu	3.500
Trésmíðja Kára Lárussonar ehf - trésmíðaverkstæði	4.000	Kjot og Fiskur ehf - kaup á verslun	8.000
Dalabyggð		Leif Halldórsson - smábátutgerð	4.997
Norðvesturbandalagið hf - sláturlína	25.000	Penna ehf - kaup á Hótel Flókalandi	15.793
Þórunn Hilmarisdóttir - dúnhreinsun	789	Sigríður Guðmundsdóttir - smábátutgerð	2.000
Bolungarvík		Vesturljós ehf - verubúð	2.000
Ina ehf - smábátutgerð	4.500	Vorufgreiðslan ehf - fjárhagsleg endurskipulagning	4.500
Sigurður Hjartarson - saltfiskverkun	2.000	Ymir ehf - nýsmíði á stalbáti	27.691
Ísafjarðarbær		Hiljur ehf - nýsmíði og endurfjármögnun	60.000
Áslaug Jóh. Jensdóttir - endurbætur á Faktorshúsinu	3.500	Þórður Jónsson ehf - fjárhagsleg endurskipulagning	30.012
Eyrarsteypa ehf - iðnaðarhúsnæði	12.000	Suðavík	
Guðmundur B Hagalínsson - ferðajónusta	1.600	Sumarbyggð hf - ferðajónusta	6.000
Ísfríðingur ehf - fiskverkun	9.921	Dranganes	
Páll Stefánsson - ferðajónusta	3.000	Birgir Karl Guðmundsson - fjárhagsleg endurskipulagning	2.984
Póllinn hf - fjárhagsleg endurskipulagning	7.986	Holmavík	
Póts hf - kaup á húsnæði	5.963	Háafell ehf - fiskeldi	4.968
Sandfell hf - kaup á veiðarfæradæli	30.226	Seröði ehf. - fiskverkun	1.500
Sjóferðir H&K ehf - ferðajónustubátur	7.000	Sigulfjörður	
		HD vélar ehf - bifreiðaverkstæði	5.000
		Sverrir Olason - smábátutgerð	3.094
		Skagafjörður	
		Bergey ehf - útgerð	6.012
		Clíc On Island hf - kaup á verksmiðju	24.934
		Hestasport sf - fjárhagsleg endurskipulagning	4.947

Hvitt & Svart ehf - kaup á prentvél	8.000	Í Efra ehf - hótél	55.000
Jón Friðriksson og Björn Jónsson - ferðapjónusta	5.000	Harðis Erla Bogadóttir - galleri og sölbaðstofa	8.000
Pétur Einarsson - hótélbygging	12.913	Lagarfljótsormurinn ehf - ferðapjónustubátur	10.000
Selbustir ehf - ferðapjónusta í burstabæ	4.000	Valkyrjur ehf - fjárhagsleg endurskipulagning	2.000
Sigurður Friðriksson og Ferðabíj Bakkaföt - ferðapjónusta	4.000	Faskruðsforður	
Trausti B. Fjólmundsson - fjárhagsleg endurskipulagning	1.500	Austfjarðamarkaðurinn hf - fiskmarkaður	5.000
Vegvísar ehf - upplýsinga- og þjónustuskilti	4.000	Breiðdalsvík	
Blönduós		Ferðapjónustan Áki ehf - ferðapjónustubátur	1.982
Arinbjörn Jóhannsson - ferðapjónusta	7.928	Utgerðarfélag Breiðdælinga hf - fiskverkun	35.814
Höfðabraut 34 ehf - atvinnuhúsnæði	29.720	Djúpvogur	
Ísprjón ehf - vélakaup	10.000	Hótel Framtíð ehf - hótél	39.779
Strandbær ehf - iðngarðar	25.000	Ólafur Stefán Hjaltason - vinnuvelarekstur	3.998
Við árbakkann ehf - veitingahús	4.400	Hornaforður	
Skagaströnd		Bergveinn Ólafsson - netkaffihús og minjagripagerð	3.000
Árbílk ehf - vefnaðaverksmiðja	19.897	Bestfiskur ehf - saltfiskverkun	29.819
Akrahreppur		Bestfiskur ehf - saltfiskverkun	10.000
Jóhann Þorsteinsson - skemma	2.000	Fiskgæði ehf - fiskverkun	37.683
Akureyri		Friðþór Harðarson - smábátautgerð	9.940
AKO Plastos hf - iðnaðarhúsnæði	40.000	SkjáVarp hf - sjónvarpsútsendingar	20.000
Húsavík		Trésmíðjan BB ehf - trésmíðaverkstæði	16.000
Arnar Sigurðsson - ferðapjónustubátur	6.000	Ólduós ehf - smábátautgerð	8.000
Björk timburvinnsla ehf - vélakaup	10.000	Árborg	
Höfðaver ehf - ferðapjónustubátur	12.000	Ingólfssell ehf - tækjakaup og endurfjármögnun	3.000
Mýflug hf - flugskýli	8.000	Prentsel ehf - fjárhagsleg endurskipulagning	3.500
Skokki ehf - heilsuræktarstöð	4.000	Sameyri ehf - fjárhagsleg endurskipulagning	5.000
Stóplar hf - atvinnuhúsnæði til útleigu	5.000	Myrdalshreppur	
Hrísey		Byggingafélagið Klakkur ehf - hellusteypa	3.000
G. Ingason hf og Eyfisk - v/ fiskverkun	2.000	Hvolsvöllur	
Glæsibæjarhreppur		Form innréttingar ehf - fjárhagsleg endurskipulagning	5.000
B. Jensen ehf - kjötvinnsla	9.500	Óskar Ásgeirsson og fleiri - hótél	29.845
Svalbarðsströnd		Biskupstungnahreppur	
Anny Petra Larsdóttir - gistheimili	4.000	Hilf Pálsdóttir - ferðapjónusta	5.000
Myvatnssveit		Kristín E. Hólmgeirsdóttir - tjaldmiðstöð	3.945
Myvatn hf - hótélbygging	30.192	Hveragerði	
Reynihlið hf - kaffihús	5.000	BB dekk ehf - tækjakaup	8.000
Sníðli hf - fjárhagsleg endurskipulagning	8.000	Marinex ehf - hjólbáðaverksmiðja	15.005
Aðaldælahreppur		Þorlákshöfn	
Jóhanna Steingrimsdóttir - veiðihús	10.011	Björn Kristjánsson - veitingastaður	7.000
Oxarfjarðahreppur		Fiesjar hf - fjárhagsleg endurskipulagning	19.883
Röndin ehf - vélaverkstæði	4.000	Gunnar Sigtryggsson - ferðapjónusta	4.000
Þórshöfn		Reykjanesbær	
Jóhann Ólafur Lárusson - fjárflutningabílféið	1.500	Suðurlug ehf - flugskýli	14.985
Seyðisfjörður		Grindavík	
Strandarsild hf - vélakaup	21.883	Festi ehf - hlutafjárakning í Gautavík hf	25.864
Fjarðabyggð		GLP á Íslandi - plastverksmiðja	10.061
Armann Herbertsson - saltfiskverkun	3.007	Jóhann Guðfinnsson - smábátutgerð	6.000
Brunnur ehf - hótélbygging	33.997	Sigurþór Jónsson - smábátutgerð	1.200
Brunnur ehf - hótélbygging	20.000	Stakkavík hf - smábátutgerð	19.605
Hesja ehf - smábátutgerð	700	Vogar	
Rafgeisli Tómas R. Zoëga ehf - rafverkstæði	12.000	Silungur ehf - fiskeldi	30.228
Sævar Jónsson - smábátutgerð	2.000	Valdimar ehf - skipakaup	39.806
Pvottabjörn - fjárhagsleg endurskipulagning	1.500	Kopavogur	
Skeggjastöðahreppur		Hamra ehf - kaup á hóteli	17.500
Gunnólfur ehf - skreiðarþurrkun	7.102	Garðabær	
Marínó Jónsson ehf - smábátutgerð	1.500	Guðbrandur Magnússon - smábátutgerð	6.013
Fellahreppur		Hafnarfjörður	
Valkyrjur ehf - veitingahús	3.000	Sigurður Jónsson - smábátutgerð	2.992
Austur-Hérað			
Emil Sævar Gunnarsson - smábátutgerð	1.700		

Samtals 1.665.546

Útborgaðir styrkir

Eftirfarandi listi miðast við útborgaða styrki á árinu. Á rekstrarreikningi kemur til viðbótar gjaldfærsla vegna samþykktra styrkja sem ekki hafa verið borgaðir út, en til frádráttar kemur sams konar gjaldfærsla frá árinu áður vegna þeirra styrkja sem þá voru samþykktir en ógreiddir.

	bús. kr.		
Akranes			
Jón Þorsteinnsson ehf - niðursuða á kúfski	500		
Listasmíðjan Hugur og Hönd ehf - leirbrennuúfofn	200		
Skaginn hf - vinnslubúnaður fyrir loðnuþurkkun	300		
Víðar Magnússon - þróun á eldvarnarsökkum	300		
Hvalfjarðarstrandarhreppur			
Þórarinn Þórarinnsson - þróun á skurðafrásara	500		
Borgarfjarðarsveit			
Langjökull ehf - íshellir í Langjökli	500		
Borgarbyggð			
Fóðurstöðvar í loðdyræzek - fóðurstöð í loðdyræzek	4.000		
Snæfellsbær			
Simon Sigurmonsson o.fl. - golfvöllur	200		
Snæfellsássamfélagið - ferðajónusta	200		
Saurbæjarhreppur			
Saumastofan Saumur ehf - markaðsáttak	500		
Trésmíðja Kára Lárussonar - þjónusta- og snyrthúsh	300		
Dalabyggð			
Dalabyggð - skýrsla um stöðu byggðar	500		
Dalaleir - tilraunavinnsla á leir	162		
Ferðamálafl. Dala og Reykhólahr. - sjónskifa á Klofningsfjall	200		
Kristinn B. Jónsson - endurbætur á gömlu verslunarhúsi	500		
Sigríður B. Karlsdóttir o.fl. - grásleppuverkun	500		
Skjöldur Orrí Skjaldars - markaðsstarf erlendis á hestaferðum	300		
Þórunn Hilmarsdóttir - dúnhræinsun	500		
Bolungarvík			
Hölsvélar ehf - leikfangagerð	300		
Jakob Ragnarsson - fyrirtæki um plastviðgerðir	200		
Ísafjarðarbær			
Áslaug Jöh. Jensdóttir - endurbætur á „Faktorshúsinu“	300		
Elisabet A. Pétursdóttir - handverk og tjaldstæði	200		
Ferðamálasamtök Vestfjarða			
- merking gönguleiða og sogustaða	200		
Ísafjarðarbær - ráðgjöf í atvinnumálum	1.604		
Jón Fríðrik Jónhannson o.fl. - ferðajónusta í Gunnmúvik	300		
Kristín Elíasdóttir - hestaleiga	200		
Minningsarsj. Sigvalda Kaldalóns			
- minnisvarði um tónskaldið á Nauteyri	300		
Snerpa ehf - starfsaðstaða í Vesturbyggð	200		
Sumarmenning í Ísafirði - sumarkvöld í Neðstakaupstöð	200		
Reykholahreppur			
Guðjón D. Gunnarsson - þróun á þangaburði	200		
Kaupfélag Krokfjarðar vegna bænda - kynnisferð	175		
Ólafur Sigurvinsson - rammaíðja	75		
Tálknafjörður			
Leikjaland ehf - afþreying í ferðajónustu	200		
Vesturbyggð			
18 bændur í Búnaðarfélaginu Örtýgi - sláturhús	2.500		
Íslensk miðlun Vesturbyggð ehf - simamiðstöð	500		
Jón S. Bjarnason - nýljahlutir úr smíðajármi	200		
Kristinn Þór Egilsson - heimilisrafstöð	500		
Minjasafn Egils Ólafssonar - syningarabstaða	200		
Ólafur Gíslason - listasafn Samúels Jónssonar í Selárdal	200		
Páll Hauksson - fyrirtæki um plastviðgerðir	200		
Vesturbyggð - borun eftir vatni í landi Brjánslækjar	300		
Vesturbyggð - Atvinnumálanefnd			
- rannsóknir á vatnsöflun í landi Brjánslækjar	250		
Arneshreppur			
Gunnsteinn Gíslason - vatnsöflun fyrir grásleppuverkun	100		
Hótel Djúpvík ehf - söguminjasafn	300		
Holmavík			
Héraðsnefnd Strandasýslu - galdrasafn og sýning	500		
Siglufljörður			
Félag áhugamanna um minjasafn - sildarminjasafn	500		
Skagafjörður			
Björn Björnsson og Hilmar Sverrisson			
- gelslaskur um ferðajónustu í Skagafirði	300		
Jón Fríðriksson - markaðssetning í ferðajónustu	200		
Kvenfélag Sauðárkróks - afþreyingarverkefni	200		
Sigurður Fríðriksson og Ferðabj. Bakkafliot			
- ferðajónusta að vetri til	300		
Tilda ehf. tilraunaframléiða á niðursoðinni loðnu	500		
Vegvisar ehf - upplýsingar á Internetinu	200		
Húnaþing vestra			
Fríðrik Jónhannson - orlofshéimili fyrir fatlaða	100		
Gauksmýri Jóhann Alberts - hestamiðstöð fyrir erf. ferðamenn	300		
Völggerði ehf - sumarmarkaður fyrir ferðamenn	300		
Blönduós			
Ferðamálafl. A-Húnavatnssýslu - kortlagning á gönguleiðum	200		
Íþróttar. Norðurlands vestra - skráning menningarauðinda	300		
Ostækni ehf - Guðbjartur A. Ólafson tæknistofa	300		
Saumastofan Eva ehf. - framléiða á vorum úr tjaldduk	300		
Skagaströnd			
Kántrybær ehf - útvarpsendur í Skagafirði	200		
Akureyri			
Einar Askels. og fleiri - viðskiptaáætlun um kvikmyndafyrirtæki	300		
Ferðabj. Akureyrar ehf - sýning á handverki og ferðajónustu	300		
Húsavík			
Hvalamiðstöðin á Húsavík - hvalamiðstöð	500		
Kaupfélag Þingeyinga - vinnsla á kjóti til útfliutnings	4.169		
Ólafsfjörður			
Almenna vorusalan ehf - yfirbygging á slökkvi- og sjúkrabíla	500		
Velfag ehf. - þróun á plastbrautum í fiskvinnsluvælar	300		
Hrisey			
Hriseyjarhreppur - ráðgjöf í atvinnumálum	1.481		
Svalbarðsströnd			
Safnasafnið - leikfangasafn	300		
Ljósavatnshreppur			
Samgönguminjasafnið Ystafelli - samgönguminjasafn	500		
Myvatnssveit			
Baðfélag Myvatnssveitar ehf - hönnun á baðaðstöðu	300		
Eiða ehf - aðstaða fyrir fuglaskoðara	200		
Ádalaelahreppur			
Hákon Gunnarsson - meðferðarheimili	300		
Kornræktarfélag Þingeyinga - kornþreski- og sáningarvel	800		
Seyðisfjörður			
Seyðisfjarðarkaupstaður - atvinnuþróunaráttak	5.000		
Skaffell menningarmiðstöð á Seyðisfirði - menningarstarf	800		

Upplýsingamiðstöð ferðamála - verkefnið „Aldamótabærinn Seyðisfjörður“	200	Biskupstungnahreppur	
Fjarðabyggð		Bátafólkíð ehf - tjaldstæði og hreinlætisáðstaða	500
Ferðafélag fjarðamanna Austfjörðum - göngukort og merking gönguleiða	200	Helgi Sveinbjörnsson - dýragarður	500
Fjarðafærir hf - ferðapjónustubátur	400	Laugardalshreppur	
Steggjastaðahreppur		Laugardalshreppur - merking á gönguleiðum	100
Skúli Sveinsson - markaðssetning í ferðapjónustu	100	Þorlákshöfn	
Fellahreppur		Sigríður Óskarsdóttir - aðstöðuhúsið við tjaldstæði	200
Skúli Magnússon og Þemuktettur ehf - tilraunaeldi á fasonum	300	Grimsnes- og Grafingshreppur	
Norður-Hérað		Garðyrkjustöðin Sunna - vinnsla á lífrænt ræktuðu grænmeti	100
Horður Gílsberg og fleiri - búvélaverkstæði	150	Reykjanesbær	
Borgarfjörður eystri		Björg handverksþópur - þróunarvinna og markaðssetning	200
Borgarfjarðarhr. - gangbraut og útsýnisvallur í Hafnarhólma	300	Jónas Pétursson - laxfisksafn	300
Ferðamálahöpurinn Borgarfirði eystri		Sjóskoðun ehf - sjóskoðunarferðir	300
- endurbætur og merking gönguleiða	200	Kjosarhreppur	
Jón Sigurðsson og Veiðifélag Fjarðará - fiskrækt	500	Yrki sf - komþreskivél	800
Hlíðahreppur		Reykjavík	
Bláfelkur ehf - fódurstöð í loðdyrarárækt	300	Fagrað textillöndunarins - ataksverkefni í textillönd	500
Karl Jóhannsson og Fódurstöðin Brándaarstöðum		Löntæknistöfnun - ferðapjónustuverkefni	500
fódurstöð í loðdyrarárækt	310	Jarðfræðistofan Ekra - könnun á gæslasteinum	100
Tindafell ehf - fódurstöð í loðdyrarárækt	390	Samband Ísl. sveitarf. - fjárfærsla í fámennum skólum	1.500
Breiðdalsvík		Sögusmiðjan - handbók í menningartengdi ferðapjónustu	300
Elis P. Sigurðsson - skemmtisigling	500	Verkefni um jarðhaleit - jarðhaleit á köldum svæðum	5.000
Þróstur Eillóason - fiskrækt í Breiðdalsá	700	Almennir styrkir samtals	65.366
Djúpvogur			
Kvennasmiðjan ehf - rekstur Longubúðar	200	Atvinnuraðgjöf	
Austur-Hérað		Atvinnuraðgjafar - sameiginleg verkefni	1.143
David Jóhannesson - þróun minjagripa úr silfri og ísl. steinum	200	Markaðs- atvinnumalaskr. Reykjanesbæjar - atvinnuraðgjöf	9.120
Magnús Gehringar - viðskiptaáætlun fyrir kræklingaeldi	200	Atvinnuraðgjöf Vesturlands - atvinnuraðgjöf	10.120
Minjasafn Austurlands - endurgerð torkirkju frá þjóðveldisdöld	500	Atvinnuraðgjöf Vesturlands menning á landsbyggðinni	500
Operustudio Austurlands - sýning á „Tofraffautunni“	500	Atvinnuþróunarf. Vestfjarða hf - atvinnuraðgjöf	16.112
Randalln ehf og Elk sf - vörupróun á nýjahlutum úr ísl. trjávöð	200	Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða hf - menning á landsbyggðinni	500
Homafjörður		Lönprounarfélag Norðurlands vestra - atvinnuraðgjöf	12.118
Flateyjarfóður ehf - kjarnfóðurgerð	1.000	Önprounarfélag Norðurlands vestra - menning á landsbyggðinni	500
Homafjarðarbær og Nyherjabúðir ehf - nyskopun	2.500	Atvinnuþróunarfélag Eyjafjarðar - atvinnuraðgjöf	8.916
Árborg		Atvinnuþróunarfélag Eyjafjarðar - menning á landsbyggðinni	500
Auglýsingast. Alvis ehf og Útvarp Suðurlands		Atvinnuþróunarfélag Þing. hf - atvinnuraðgjöf	6.204
- einkarekið svæðisútlit	300	Atvinnuþróunarfélag Austurlands - atvinnuraðgjöf	13.696
Borgarþróun ehf - rannsóknamiðstöð í jarðskjáltafræðum	500	Atvinnuþróunarfélag Austurlands - menning á landsbyggðinni	500
Guðrún Birna Smáradóttir - steinavinnsla	200	Atvinnuþróunarsjóður Suðurlands - atvinnuraðgjöf	15.116
Myrdalshreppur		Atvinnuþróunarsjóður Suðurlands - menning á landsbyggðinni	500
Köttuvík ehf - rannsóknir á víkri	300	Atvinnuraðgjöf samtals	95.545
Menningarfélag um Brydebuð - sýning um nátturufar og Kötlugos	500	Styrkir samtals 160.911	
Skaftárhreppur			
Kirkjubæjarsstofa - uppbygging safns	300	Hlútafé	
A-Eyjafjallahreppur		Sniott Þorlínsson ehf - hlutfjarframlag Byggðastofnunar	1.000
Ólafur Tomasson - borun eftir heitu vatni	600	Hvalamiðstöðin á Húsavík - hlutfjarframlag Byggðast.	1.000
Fjótshlíðahreppur		Eignarhaldsfélag Suðurnesja hf - hlutfjarframlag Byggðast.	40.000
Tindfjöll ehf - batsferðir á Markarfljóti	300	Hilaveita Dalabyggðar ehf - hlutfjarframlag Byggðast.	12.900
Hvolsvöllur		Delagisting ehf - hlutfjarframlag Byggðastofnunar	3.900
Denis Arnsdórf Pedersen - hundasleðaferðir	300	Trollasteinn ehf - hlutfélag um hótél á Laugum	7.000
Hella		hlutfjarframlag Byggðastofnunar	20.000
Erlingur Gíslason og Topperfóðir - snjóbláferð á Heklu og nág.	300	Engjás ehf - hlutfjarframlag Byggðastofnunar	20.000
Glerverksmiðjan Samverk ehf - þróun á hertu gleri	200	Fiskvinnslan Fjolinir hf - hlutfjarframlag Byggðast.	100.000
Gústav Stolzenwald og Þorbjörg Attadóttir - ný gönguleið úr Landmanna-laugum	300	Eignarhaldsfélag Suðurnesja hf	4.840
		- hlutfjarframlag Byggðastofnunar	16.900
		Eignarhaldsfélag Austurlands - hlutfjarframlag Byggðast.	16.900
		Tækifæri ehf - hlutfjarframlag Byggðastofnunar	82.100
		Eignarhaldsfélag Vesturlands	28.541
		- hlutfjarframlag Byggðastofnunar	28.541
		Hlútafé samtals 318.101	

Lög um Byggðastofnun

Lög nr. 106 frá 27. desember 1999.

I. KAFLI Hlutverk og skipulag.

1. gr.

Yfirstjórn og staðsetning.

Byggðastofnun er sérstök stofnun í eigu íslenska ríkisins og heyrir undir yfirstjórn löndarráðherra. Löndarráðherra ákveður staðsetningu Byggðastofnunar að fenginni tillögu stjórnar.

2. gr.

Hlutverk.

Hlutverk Byggðastofnunar er að vinna að eflingu byggðar og atvinnulífs á landsbyggðinni. Í samræmi við hlutverk sitt vinnur stofnunin að undirbúningi, skipulagi og fjármögnun verkefna og veitingu lána með það að markmiði að treysta byggð, efla atvinnu og stuðla að nýsköpun í atvinnulífi. Fjármögnun verkefna skal eftir fongum vera í samstarfi við aðra. Byggðastofnun fylgist með þróun byggðar í landinu, m.a. með gagnasöfnun og rannsóknnum. Stofnunin skipuleggur og vinnur að atvinnuráðgjöf í samstarfi við atvinnuþróunarfélög, sveitarfélög og aðra. Stofnunin getur gert eða látið gera áætlanir um þróun byggðar og atvinnulífs í þeim tilgangi að treysta búsetu og atvinnu í byggðum landsins. Stofnunin getur einnig tekið þátt í gerð svæðisskipulags samkvæmt skipulags- og byggingarlögum.

3. gr.

Ársfundur og stjórn.

Halda skal ársfund Byggðastofnunar fyrir 1. júlí ár hvert. Nánar skal kveðið á um ársfund í reglugerð. Löndarráðherra skipar á ársfundi sjö menn í stjórn Byggðastofnunar til eins árs í senn og sjö menn til vara. Löndarráðherra skipar formann og varaformann og ákveður þöknun stjórnar. Á stjórnarfundum ræður afl atkvæða.

4. gr.

Verkefni stjórnar.

Verkefni stjórnar Byggðastofnunar eru:

1. Að ákveða starfsskipulag að því leyti sem það hefur ekki verið gert í reglugerð.
2. Að móta stefnu um helstu áherslur, verkefni og starfshætti og sjá til þess að henni sé framfylgt.
3. Að ákveða rekstrar- og starfsáætlun til eins árs í senn.
4. Að vinna að samstarfi við aðrar stofnanir og sjóði sem starfa að eflingu atvinnulífs í því skyni að samhefa og gera atvinnuráðgjöf og stuðningsaðgerðir markvissar.
5. Að fjalla um áætlanir sem stofnunin vinnur að, svo og skýrslur um starfsemi hennar.
6. Að fjalla um og samþykka ársreikning.
7. Að taka ákvarðanir um heildarlántöku, sbr. 15. gr.
8. Að taka ákvarðanir um hlutafjárkaup og þátttöku í eignarhalds-, fjárfestingar- og þróunar-

félögum.

9. Að setja reglur um lánaþjór og fjármögnun verkefna.

10. Að taka ákvarðanir og setja reglur um lán- og ábyrgðarveitingar. Þá skal stjórn setja reglur um upplýsingagjöf til stjórnar um þau efni.

11. Önnur verkefni sem löndarráðherra felur stjórn að vinna á sviði byggða- og atvinnumála.

5. gr.

Forstjóri.

Löndarráðherra skipar forstjóra til fimm ára í senn að fenginni tillögu stjórnar.

6. gr.

Verkefni forstjóra.

Verkefni forstjóra Byggðastofnunar eru:

1. Að stjórna daglegum rekstri stofnunarinnar.
2. Að gera tillögur til stjórnar um:
 - a. starfsskipulag stofnunarinnar,
 - b. rekstrar- og starfsáætlun,
 - c. áherslur í starfsemi,
 - d. lántökur og heildarlántán,
 - e. reglur um lánaþjór.
3. Að ráða stofnuninni starfsfólk.
4. Önnur verkefni sem honum eru falin af stjórn.

II. KAFLI Starfsemi.

7. gr.

Byggðaaætlun.

Löndarráðherra leggur fyrir Alþingi tillögu til þingsályktunar um stefnumótandi byggðaaætlun fyrir fjögurra ára tímabil. Aætlunin skal lýsa markmiðum og stefnu ríkisstjórnarinnar í byggðamálum, aætlunum um aðgerðir og tengsl byggðastefnu við almenna stefnu í efnahags- og atvinnumálum og aætlunum á sviði opinberra þjónustu í landinu. Í byggðaaætlun skal gerð grein fyrir ástandi og horfum í þróun byggðar í landinu. Löndarráðherra skal vinna að byggðaaætlun í samvinnu við Byggðastofnun. Við gerð byggðaaætlunar hafi löndarráðherra samráð við önnur ráðuneyti, sveitarfélög og aðra aðila eftir þörfum. Byggðaaætlun skal endurskoða á tveggja ára fresti.

8. gr.

Rannsóknir á atvinnu- og byggðapróun.

Byggðastofnun vinnur að gagnasöfnun og rannsóknnum og fylgist með atvinnu- og byggðapróun og helstu áhrifaþáttum hennar og árangri opinberra stuðningsaðgerða á sviði atvinnumála og byggðapróunar, jafnt á Íslandi sem í löndum þar sem svipaðar aðstæður eru. Stofnunin getur tekið þátt í alþjóðlegum rannsóknarverkefnum og gert samninga við háskóla, rannsóknastofnanir og aðra um rannsóknir á þessu sviði.

9. gr.

Atvinnuráðgjöf.

Byggðastofnun skipuleggur og vinnur að ráðgjöf við atvinnulífð á landsbyggðinni í samstarfi við atvinnuþróunarfélög, sveitarfélög og aðra. Stofnunin skal í samstarfi við þá aðila sem sinna atvinnuráðgjöf vinna að bættu skipulagi atvinnuráðgjafa og aukinni þekkingu ráðgjafa, m.a. í því skyni að gera ráðgjöfina markvissa og stuðla að betri nýtingu fjármuna.

Stofnunin getur gert samninga við atvinnuþróunarfélög, stofnanir, sveitarfélög, sjálfstætt starfandi ráðgjafa eða aðra um að annast atvinnuráðgjöf á tilteknu sviði, atvinnugrein eða landsvæði.

10. gr.

Fjármögnun verkefna.

Byggðastofnun veitir framlög til verkefna á sviði atvinnuuppbyggingar og nýsköpunar. Stjórn stofnunarinnar ákveður verkefni og leitar eftir samstarfsaðilum um þau. Við umfjöllun um einstök verkefni getur stjórnin, ásamt samstarfsaðilum, sett á fót verkefnaneindir til ráðgjafa. Einnig er heimilt að fela atvinnuþróunarfélögum úthlutun fjár til einstakra verkefna.

11. gr.

Veiting lána og ábyrgða.

Byggðastofnun veitir lán eða ábyrgðir í samræmi við hlutverk sitt, sbr. 2. gr. Stjórn stofnunarinnar getur falið forstjóra að ákveða einstakar lánveitingar samkvæmt reglum sem stjórn setur, sbr. 10. tölul. 4. gr. Reikningslegur aðskilnaður skal vera á milli lánastarfsemi stofnunarinnar og annarrar starfsemi. Fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar samkvæmt þessari grein skal vera að varðveita eigið fé hennar að raungröð.

Stjórn Byggðastofnunar getur tekið ákvörðun um að gera samninga um að fela fjármálastofnunum afgreiðslu og innheimtu lána, sem og aðra fjármálaumsýslu stofnunarinnar.

12. gr.

Fjármögnun þróunarverkefna.

Byggðastofnun er heimilt að fjármagna áhættusöm verkefni á sviði atvinnuþróunar og nýsköpunar samkvæmt nánari reglum sem iðnaðarráðherra setur að fengnum tillögum stjórnar. Þessi starfsemi skal einkum fjármögnuð með sérstökum framlögum úr ríkissjóði.

III. KAFLI
Önnur ákvæði.

13. gr.

Upplýsingar um starfsemi.

Iðnaðarráðherra skal gefa Alþingi árlega skýrslu um starfsemi Byggðastofnunar og framvindu byggðaaætlunar. Ársreikningum skal fylgja skrá yfir verkefni stofnunarinnar og fjármögnun þeirra.

14. gr.

Tekjur.

Tekjur Byggðastofnunar eru:

1. Framlag úr ríkissjóði eins og ákveðið er í fjárlögum hverju sinni.
2. Fjármagnstekjur.

15. gr.

Lántaka.

Byggðastofnun er heimilt innan ramma fjárlaga að taka lán til starfsemi sinnar innan lands eða erlendis, annaðhvort í eigin nafni eða fyrir milli-göngu annarra aðila.

16. gr.

Fjárvarsla.

Handbært fé Byggðastofnunar skal geyma á reikningum í bönkum og sparisjóðum eða tryggum verðbréfum.

17. gr.

Undanþága frá gjöldum og sköttum.

Byggðastofnun er undanþegin öllum opinberum gjöldum og sköttum til ríkissjóðs.

18. gr.

Þagnarskylda.

Stjórnarmenn og allir starfsmenn Byggðastofnunar eru bundnir þagnarskyldu um atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu og leynt skulu fara samkvæmt lögum, fyrirmælum yfirboðara eða eðli málsins. Þagnarskylda helst þótt látið sé af starfi.

19. gr.

Reglugerð.

Nánari ákvæði um skipulag og starfsemi Byggðastofnunar og framkvæmd laga þessara má setja með reglugerð.

20. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 2000. Frá og með sama tíma falla úr gildi lög nr. 64/1985, um Byggðastofnun, með áorðnum breytingum.

Ákvæði til bráðabirgða.

Við gildistöku laga þessara skýpar iðnaðarráðherra stjórn Byggðastofnunar skv. 3. gr. fram að fyrsta ársfundi sem halda skal fyrir 1. júlí 2000.

REGLUGERÐ fyrir Byggðastofnun

I. KAFLI

Hlutverk og skipulag.

1. gr.

Stjórnsýsluleg staða.

Byggðastofnun er sérstök stofnun í eigu íslenska ríkisins og heyrir undir yfirstjórn iðnaðarráðherra.

2. gr.

Hlutverk.

Hlutverk Byggðastofnunar er að vinna að eflingu byggðar og atvinnulífs á landsbyggðinni. Til að stuðla að vexti, nýsköpun og umbreytingu í atvinnulífi veitir stofnunin m.a. lán og ráðgjöf, fjármagnar og skipuleggur verkefni og stuðlar að öflugri atvinnuráðgjöf. Til að stuðla að eflingu byggðar gerir stofnunin tillögur og áætlanir sem grundvallaðar eru á gagnöflun og rannsóknun.

3. gr.

Ársfundur.

Halda skal ársfund Byggðastofnunar fyrir 1. júlí ár hvert. Stjórn Byggðastofnunar ákveður fundardag, fundarstað og dagskrá fundarins. Á ársfundi skal fjalla um aðgerðir og horfur í byggðamálum og starfsemi Byggðastofnunar.

Ársfundinn sitja iðnaðarráðherra og stjórn og stjórnendur Byggðastofnunar. Ennfremur skal bjóða til fundarins fulltrúum atvinnuþróunarfélaga og sveitarfélaga, alþingismönnum, fulltrúum annarra stofnana og aðila sem vinna að atvinnu- og byggðarþróunarmálum, fjölmiðlum og öðrum sem málið varðar.

4. gr.

Verkefni stjórnar.

Stjórn Byggðastofnunar mótast stefnu fyrir stofnuna og sér til þess að henni sé framfylgt. Formaður stjórnar boðar til funda. Stjórnin getur falið lánanefnd sem forstjóri veitir forstöðu að taka ákvarðanir um einstakar lánveitingar samkvæmt reglum sem stjórn setur. Í þeim reglum skal m.a. koma fram markmið lánastarfseminnar, lánskjarastefna og hámark láns og áhættuframlags vegna einstaks fyrirtækis. Ennfremur skipan og starfsskipulag lánanefnar, viðmiðun við ákvarðanatöku, ferill umsókna, upplýsingagjöf til umsækjenda og svartími. Þá skal kveðið á um reglulega upplýsingagjöf til stjórnar vegna eftirlitshlutverks hennar.

Byggðastofnun skal við ákvarðanir sínar gæta jafnræðis milli aðila sem eru í sambærilegri stöðu. Þess skal sérstaklega gætt að fyrirgreiðsla stofnunarinnar til fyrirtækja og einstaklinga raski sem minnst samkeppnisáðstöðu annarra atvinnufyrirtækja á landsbyggðinni.

5. gr.

Verkefni forstjóra.

Iðnaðarráðherra skipar forstjóra Byggðastofnunar til fimm ára í senn að fenginni tillögu stjórnar. Forstöðumaður fyrirtækjasviðs skal vera staðgengill forstjóra. Forstjóri annast framkvæmdastjórn og daglegan rekstur stofnunarinnar og skal í þeim efnum fara eftir þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórnin hefur gefið. Hann gerir tillögur til stjórnar um skipulag og stefnu. Forstjóri veitir lánanefnd jafnframt forstöðu. Að öðru leyti en mælt er fyrir um í lögum um Byggðastofnun og reglugerð þessari fer um verkefni forstjóra samkvæmt lögum um lánastofnanir ádrar en viðskiptabanka og sparisjóði.

II. KAFLI

Starfsemi.

6. gr.

Skipulag starfseminnar.

Starfsemi Byggðastofnunar skal, auk skrifstofu forstjóra, skiptast í eftirtalin svið:

1. Fyrirtækjasvið sem annast m.a. lánsbeiðnir, ráðgjöf, útborgun lána, verkefnafrámögnun, athuganir og þróunarverkefni vegna fyrirtækja og atvinnulífs.
2. Þróunarsvið sem annast samstarf við atvinnuþróunarfélög og stofnanir, gagnasöfnun og úrvinnslu upplýsinga og hefur umsjón með úttektum, rannsóknum og öðru þróunarstarfi á sviði byggðamála og atvinnulífs.
3. Lögfræðisvið sem annast m.a. lögfræðileg verkefni, innheimtu og yfirstjórn skjalagerðar.
4. Rekstrarsvið sem annast m.a. rekstur stofnunarinnar, bókhald, innheimtu lána, ásamt gerð rekstrar- og greiðsluáætlana.

7. gr.

Áætlun.

Í upphafi hvers árs skal stjórn Byggðastofnunar láta gera áætlun um starfsemi stofnunarinnar á viðkomandi ári. Áætlun þessi skal vera í tveimur hlutum: Starfsáætlun og áætlun fyrir lánastarfsemi. Lánastarfsemin skal greiða þann kostnað í rekstri stofnunarinnar sem til hennar má rekja. Áætlanir skulu sendar iðnaðarráðherra til kynningar eigi síðar en 15. febrúar ár hvert. Í starfsáætlun skal fjallað um þau verkefni sem stjórn stofnunarinnar vill að unnið sé að og ekki teljast til venjubundinna verkefna. Þar skal einnig vera rekstraráætlun fyrir annað en lánastarfseminna. Gera skal grein fyrir hvernig framlögum á fjárlögum og öðrum tekjum skal ráðstafað í kostnað við rekstur, þátttöku í kostnaði vegna starfsemi atvinnuþróunarfélaga, fjármögnun verkefna og kaupa á hlutafé. Í áætlun fyrir lánastarfsemi skal koma fram stefna um útlán ársins og rekstrar- og fjárhagsáætlun fyrir lánastarfseminna. Þar skal m.a. sundurliða nauðsynleg framlög í afskriftarveikning útlána vegna almennt lána og áhættulána. Með áhættulánum er

átt við lán með meiri áhættu en vaxtamunur þeirra getur greitt. Í áætlun um fjármögnun verkefna skal gerð grein fyrir þeim verkefnum sem stofnunin hyggst vinna að á árinu og þeim markmiðum sem stefnt er að með þeim. Þar skal gerð grein fyrir því hvert framlag stofnunarinnar er til einstakra verkefna og hvert framlag samstarfsaðila er.

III. KAFLI
Atvinnuráðgjöf.

8. gr.
Efling atvinnulífs.

Byggðastofnun vinnur að aukinni fjölbreytni atvinnulífsins á landsbyggðinni og aðlögun þess að breytum aðstæðum, m.a. með eflingu rannsóknar- og þróunarstarfs og aukinni notkun upplýsingatækni í starfsemi fyrirtækja. Byggðastofnun gerir samninga við atvinnuþróunarfélag, stofnanir, sveitarfélög, sjálfstætt starfandi ráðgjafa eða aðra um að annast atvinnuráðgjöf á tilteknu sviði, atvinnugrein eða landsvæði. Þá skal stofnunin vinna að því að efla samstarf og samhæfingu í atvinnuþróunarstarfsemi. Byggðastofnun veitir atvinnuþróunarfélögum faglega aðstoð við atvinnuþróun og nýsköpun, miðlar upplýsingum, aðstoðar við endurmenntun, samræmingu á starfsemi atvinnuþróunarfélaganna og eflingu samstarfs þeirra á milli. Hún myndar tengsl við stofnanir sem vinna að atvinnu- og byggðapróun, skipuleggur samstarfsverkefni og aðstoðar við leit að samstarfsaðilum varðandi sérhæfð mál.

9. gr.
Efling búsetuþátta.

Byggðastofnun hefur samvinnu við atvinnuþróunarfélög, sveitarfélög og opinberar stofnanir og aðra aðila um eflingu búsetuþátta. Þar má telja menntun og menningu, samgöngur, umhverfismál og þjónustu. Byggðastofnun getur tekið þátt í gerð sveðisskipulags samkvæmt skipulags- og byggingarlögum. Byggðastofnun tekur þátt í samstarfshópum og aðstoðar við greiningu vanda dreifbýlla svæða, þar sem veruleg röskun hefur orðið á atvinnuháttum og búsetu.

10. gr.
Rannsóknir, upplýsingar og umsagnir.

Byggðastofnun vinnur að gagnasöfnun og rannsóknum og fylgist með atvinnu- og byggðapróun og helstu áhrifaþáttum hennar og árangri opinberra stuðningsáðgerða á sviði atvinnumála og byggðapróunar, jafnt á Íslandi sem í löndum þar sem svipaðar ástæður eru. Stofnunin getur tekið þátt í alþjóðlegum rannsóknarverkefnum og gert samninga við háskóla, rannsóknastofnanir og aðra um rannsóknir á þessu sviði. Byggðastofnun metur áhrif lagasetningar og annarra stjórnvaldsáðgerða á byggðapróun. Byggðastofnun veitir umsagnir og getur unnið greinargerðir og tillögur fyrir Alþingi, ráðuneyti, stofnanir, sveitarfélög og aðra á verkefnasviði sínu.

11. gr.

Samstarf og samskipti.

Byggðastofnun vinnur að myndun samstarfsneta og getur tekið þátt í og skipulagt innlend og erlend samstarfsverkefni á sviði byggða- og atvinnumála. Byggðastofnun aðstoðar atvinnuþróunarfélög og aðra samstarfsaðila við gerð og öflun slíkra verkefna.

12. gr.
Stefnumótandi byggðaaætlun.

Iðnaðarráðherra leggur fyrir Alþingi tillögu til þingsályktunar um stefnumótandi byggðaaætlun fyrir fjögurra ára tímabil. Áætlunin skal lýsa markmiðum og stefnu ríkisstjórnarinnar í byggðamálum, áætlunum um aðgerðir á sviði atvinnumála, opinberar þjónustu o.fl. Koma skal fram með hvaða hætti einstakar aðgerðir skulu fjármagnaðar, tímasetning þeirra og hver ber ábyrgð á framkvæmd þeirra. Í byggðaaætlun skal gerð grein fyrir ástandi og horfum í þróun byggðar og framvindu gildandi byggðaaætlunar. Iðnaðarráðherra skal vinna að byggðaaætlun í samvinnu við Byggðastofnun og leita faglegrar ráðgjafar hjá stofnuninni um rannsóknir og úttektir til undirbúnings gerð byggðaaætlunar. Við gerð byggðaaætlunar hafi iðnaðarráðherra samráð við önnur ráðuneyti, sveitarfélög og aðra aðila eftir þörfum. Byggðaaætlun skal endurskoðað á tveggja ára fresti. Byggðastofnun fylgist með framkvæmd þeirra þátta stefnumótandi byggðaaætlunar sem ráðherra felur henni.

IV. KAFLI
Fjármögnun verkefna og veiting lána og ábyrgða.

13. gr.
Fjármögnun verkefna.

Byggðastofnun veitir framlög til verkefna vegna atvinnuuppbyggingar og á sviði nýsköpunar. Stjórn stofnunarinnar ákveður verkefni og leitar eftir samstarfsaðilum um þau. Við umfjöllun um einstök verkefni getur stjórn, ásamt samstarfsaðilum, sett á fót verkefnanefndir til ráðgjafar. Byggðastofnun getur einnig falið atvinnuþróunarfélögum úthlutun fjár til einstakra verkefna.

14. gr.
Veiting lána og ábyrgða.

Byggðastofnun veitir lán og ábyrgðir. Stjórn stofnunarinnar getur falið forstjóra að ákveða einstakar lánveitingar samkvæmt reglum sem stjórn setur. Lánskjör skulu ákveðin af stjórn. Lánstími skal ekki vera lengri en 25 ár. Markmið lánastarfseminnar er m.a. að tryggja fyrirtækjum og einstaklingum í atvinnurekstri á landsbyggðinni aðgang að langtímalánum á sem hagstæðustum kjörum, stuðla að vexti framsækinnra fyrirtækja, nýsköpun í atvinnulífi og eflingu byggða.

Fjárhagslegt markmið lánastarfseminnar er að varðveita eigið fé að raungildi.

15. gr.
Umsóknir um lán.

Við mat á umsóknum skal hafa til viðmiðunar rek-

stur og rekstrarhorfur fyrirtækis, fjárhagsstöðu, reynslu og þekkingu fyrirsvarsmanna þess, tryggingar fyrir lánun, nýsköpunargildi, samkeppnisþjálfunarmíð og gildi fyrir uppbyggingu atvinnulífs á landsbyggðinni. Þá skal lögð áhersla á samstarf við aðrar lánastofnanir og stuðla að því að þær láni til fyrirtækja á landsbyggðinni. Öll lán skal áhættuflokka við afgreiðslu, m.a. miðað við rekstrarhorfur fyrirtækis, fjárhagsstöðu og tryggingar fyrir lánun.

Umsóknir um lán skulu að jafnaði vera á umsóknareyðublöðum sem fást hjá stofnuninni og atvinnuþróunarfélögum.

16. gr.

Eftirlit lánna.

Óheimilt er að gefa eftir veitt lán. Frá þessu má þó gera undantekningar þegar sérstakar ástæður mæla með, svo sem þegar lán eru ekki með haldbærum tryggingum og það samræmist innheimtuhagsmunum stofnunarinnar. Leita skal umsagnar Ríkisendurskoðanda áður en einstök lán eru gefin eftir.

17. gr.

Takmarkanir.

Bygðastofnun er heimilt að fjármagna verkefni, veita lán og ábyrgðir á landsbyggðinni, þ.e. ekki í eftirlöndum sveitarfélögum:

Hafnarfjarðarkaupstað, Garðabæ, Bessastadahreppi, Kópavogskaupstað, Selthjarnarneskaupstað, Reykjavíkurborg og Mosfellsbæ.

Um fjármögnun- og lánastarfsemi Bygðastofnunar gilda ákvæði samningsins um Evrópska efnahagsvæðing, sbr. lög nr. 2/1993.

Aðstoð sem fellur undir c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins vegna fjárfestinga skal ekki nema hærri fjárhæð en svarar til 17% að teknu tillit til tekjuskatts, af upphaflegum stofnkosnaði vegna starfsstöðvar eða breytinga á henni. Til viðbótar er heimilt að veita smáum og meðalstórum fyrirtækjum aðstoð er svarar til allt að 10% af sömu kostnaðarþáttum, sbr. skilgreiningu 10.2 í leiðbeiningarreglum Eftirlitsstofnunar EFTA um ríkisaðstoð, sem birtar eru í EES-viðbæti við Stjórnartíðindi EB. Framangreindir hundradshlutar eru hámarksviðmiðanir fyrir alla opinbera fjárhagsaðstoð til sama verkefnis.

Við útreikning og mat á veittri aðstoð skal miða við þá ávæxun sem fengist hefði við eðlilegar markaðsaðstæður hverju sinni.

V. KAFLI

Þátttaka í atvinnurekstri.

18. gr.

Stofnun fyrirtækja.

Bygðastofnun getur, í samræmi við hlutverk sitt, stuðlað að stofnun nýrra fyrirtækja samkvæmt ákvörðun stjórnar. Höfð skal hliðsjón af byggðaaætlun við slíkar ákvarðanir.

Til að stuðla að stofnun nýrra fyrirtækja getur Bygðastofnun veitt aðstoð og ráðgjöf við undirbúning, svo og veitt ábyrgðir og lagt fram fjármagn. Almenn séð skal fjárhagsleg fyringreiðsla miðast við að stofnunin sé ekki sjálf beinn þátttakandi í atvinnurekstri. Þó er stofnuninni heimilt að taka þátt í félagi með allt að 30% hlutfjárframlagi ef ríkar ástæður eru til að mati stjórnar stofnunarinnar. Bygðastofnun er þó ávallt heimilt að taka þátt í félagi með hlutfjárframlagi eða öðrum stofnframlögum sem eigandi ef um er að ræða eignarhalds-, fjárfestingar- eða þróunarfélag, þar með talin atvinnuþróunarfélög.

Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. er Bygðastofnun ætíð heimilt að verja kröfur sínar með því að breyta þeim í hlutafé. Þá er Bygðastofnun heimilt að breyta fullnustueignum í hlutafé þegar það er talið vera fjárhagslega hagkvæmasta leiðin til að verja innheimtuhagsmuni stofnunarinnar.

19. gr.

Sala hlutabréfa (eignarhluta).

Þjóða skal til sölu á almennum markaði þau hlutabréf sem Bygðastofnun á og skal við það miðað að hlutabréfin séu auglýst til sölu eigi sjáldnar en einu sinni á ári. Heimilt er einnig að setja bréfin í sölu á víðurkenndum hlutabréfamarkaði.

Ákvæði þessarar greinar taka ekki til hlutfjáreignar Bygðastofnunar í eignarhalds-, fjárfestingar- og þróunarfélögum, þar með talið atvinnuþróunarfélögum, en stjórn Bygðastofnunar er heimilt að selja hlutabréf stofnunarinnar í slíkum félögum.

20. gr.

Eignarhalds-, fjárfestingar- og þróunarfélög.

Með vísan til hlutverks Bygðastofnunar er stjórn stofnunarinnar heimilt að ákveða að stofnunin taki þátt í eignarhalds-, fjárfestingar- og þróunarfélögum með allt að 40% eignaraðild. Skilyrði slíkrar aðildar er að fagfjárfestar, fyrirtæki í einkaeigu og einstaklingar eigi a.m.k. 10% hlutfjár í slíkum félögum. Þá skal stofnunin hafa samstarf við fjárfestingarsjóði og lánastofnanir, eftir því sem við á, um fyringreiðslu til verkefna sem samrýmast hlutverki hennar.

VI. KAFLI

Önnur ákvæði.

21. gr.

Upplýsingar um starfsemi.

Iðnaðarráðherra skal gefa Alþingi árlega skýrslu um starfsemi Bygðastofnunar og framvindu byggðaaætlunar.

22. gr.

Tekjur.

Tekjur Bygðastofnunar eru framlag úr ríkissjóði og

fjármagnstekjur.

**23. gr.
Lántaka.**

Byggðastofnun er heimilt innan ramma fjárlaga að taka lán til starfsemi sinnar innan lands eða erlendis, annaðhvort í eigin nafni eða fyrir milligöngu annarra aðila.

**24. gr.
Þagnarskylda.**

Stjórnarmenn og allir starfsmenn Byggðastofnunar eru bundnir þagnarskyldu um atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu og leynt skulu fara samkvæmt lögum, fyrirmælum yfirboðara eða eðli málsins. Þagnarskylda helst þótt látið sé af starfi.

**25. gr.
Hæfi stjórnarmanna.**

Stjórnarmaður skal ekki taka þátt í meðferð máls er varðar fyrirtæki ef hann situr í stjórn þess eða er starfsmaður þess. Hann skal einnig víkja ef hann er verulega fjárhagslega háður fyrirtæki vegna eignaraðildar, viðskipta eða af öðrum ástæðum. Sama gildir um þátttöku stjórnarmanns í meðferð

máls er varðar aðila sem eru honum svo persónulega tengdir að hætta sé á að hann fái ekki litið hlutlaust á málið. Við upphaf stjórnasetu ber stjórnarmanni að leggja fram yfirlit yfir þau fyrirtæki sem hann telur að svo sé ástatt um að hann geti ekki tekið þátt í afgreiðslu á málefnum þeirra. Hann skal einnig tilkynna ef breytingar verða á högum hans að þessu leyti.

**26. gr.
Reglugerðarheimild.**

Reglugerð þessi er sett samkvæmt heimilt í lögum nr. 106/1999 um Byggðastofnun, svo og með vísan til 61. gr. samningsins um Evrópska efnahagssvæðið, sbr. 1. mgr. 2. gr. laga nr. 2/1993, um lagagildi samningsins hér á landi. Reglugerð þessi öðlast gildi við birtingu.

Iðnaðarráðuneytinu, 16. maí 2000.

